Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT   פרייז 20 גראשען   היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 118/16118	Łódź, Sroda 22 maja 1929 r.	זיבעטער יאהרגאנג	לאדז, מיטוואך, יב אייר תרפ"ט	Nr. 118/16118

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 24-71

פאגראם אויף יודען אין אפגאניסטאן

גערויבט יודישע פערמעגענס און פערוואונדעט א גרעסערע צאהל יודען

מאסקווע, 21. (טעלעגראפיש דורך יט"א) לויט ידיעות, וואס זענען דא דערהאלטען געווארען האט אין דער אפגאניסטאנישער שטאט באנכא אויסגעבראכען א פאגראם אויף יודען.

די שטאט באנכא איז לעצטענס געווען א מיטעל-פונקט צווישען די קריגס-פיהרענדע חילות פון אפגאנישען קעניג אמאנולא מיט האביבולא. די שטאט איז אפט איבערגעגאנגען פון איין קעמפערישען צו צווייטען. לעצטענס האט די שטאט פערנומען דאס מיליטער פון האביבולא און איינגעארדענט א פארמעלען פאגראם אויף יודען. א סך געשעפטען זענען צוראבירט געווארען. ס'זענען דא א גרעסערע צאהל פערוואונדעטע. גענויערע פרטים פעהלען.

האנדעלס-מינ. קוויאטקאווסקי

זאל רעזיגנירען פון זיין אמט

ווארשא, 21. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ווי בעקאנט האט בעת דער ערעפנונג פון דער פויזנער אויסשטעלונג דער האנדעלס-מיניסטער קוויאטקאווסקי געהאלט האלטען א רעדע אין וועלכער ער האט געהאלט פערעפענטליכען דעם ווירטשאפטליכען פראגראם פון דער איצטיגער רעגירונג, ווי מ'גיט איצט איבער, האט ער זיין רעדע נישט געהאלטען ווייל צווישען איהם מיט די איבריגע מיטגלידער פון מיניסטארען קאבינעט איז נישט געקומען צו קיין איינשטימיגקייט.

אין צוזאמענהאנג הערמיט גיט מען איבער, אז מיניסטער קוויאטקאווסקי האט ברעה זיך אפ-צוזאגען פון זיין אמט אלס האנדעלס-מיניסטער, און אז זיין אמט זאל פערנעהמען דער איצטיגער פאסט-מיניסטער.

ס'איז אינטערעסאנט אז אלס סעקרעטאר פון עקאנאמישען קאמיטעט איז בעשטימט געווארען יאס-טשעמבסקי. ער איז שוין איינמאל געווען סעקרעטאר פון עקאנאמישען קאמיטעט און האט פערלאזט זיין אמט, ווייל ער איז געווען אן אנהענגער פון עטאטיזם און דערפאר נישט געשטימט מיט געוועזענעם פרעמיער בארטעל.

16 מעמאריאלען פון פערשידענע רעגירונגען

וועגען דער מינדערהייטס=פראגע

גענף, 21 (אטע). דער בעריכט פון „קא-מיטעט פון 3" (טשעמבערלען, קווינאן-דע-לעאן, אדאטשי) וועגען דער מינדערהייטס-פראגע איז שוין איבערגעגעבען געווארען אלע 14 מיטגלי-דער פון ראט פון פעלקער-בונד. צו דעם בעריכט זענען צוגעלעגט 16 מעמאריאלען פון פערשידענע רעגירונגען וועגען דער מינדערהייטס-פראגע.

דער ראט פון דער פעלקער-ליגע הויבט אן דעם 6 יוני אין מאדריד די עקסטרא סעסיע, כדי אנ-צונעהמען אנ'ענטגילטיגען בעשלוס וועגען שוץ פון די מינדערהייטען.

געשטארבען אדוואקאט לעווענשטיין

לעמבערג, 21. (טעלעפאניש דורך יט"א) ד'איז געשטארבען אין עלטער פון 71 יאהר דער אנגעזעהענער אדוואקאט לעווענשטיין. דער פערשטארבענער איז געווען א קעמפער פאר אסימילאציע איז געווען בעזונדערס בעקאנט דער יודישער בעפעל-קערונג צוליב צוויי געשעהענישען: אין יאהר 1911 בעת אין דראהאביטש זענען פארגעקומען וואהלען האט לעווענשטיין מיט זיין קאנדידאטור בעקעמפט דעם קאנדידאט פון די ציוניסטען ד"ר ציפער. און לעצטענס איז שטארק בעריהמט געווארען צוליב דער גלענצענדער פערטיידיגונג פון שטייגער'ן.

דער צוועק פון מיניסטער זא-לעסקי'ס וויזיט אין בודאפעשט

פאריז, 21 (ספ. טעל.) וועגען וויזיט פון פוילישען אויסערן-מיניסטער זאלעסקי אין בודא-פעשט, שרייבט די אויסלענדישע פרעסע, אז דער ציל פון דעם וויזיט איז צו רעאליזירען דעם ווי-לען פון איטאליען וואס בעשטעהט דערין אז פוילען זאל פערמיטלען און ברענגען צו א שלום צווישען אונגארן און רומעניען. פון אונגארן מאהרט מא-קע מיניסטער זאלעסקי קיין רומעניען.

אנפאל אויפ'ן רעדאקטאר פון ביאליסטאקער „נייעם לעבען"

ביאליסטאק, 21. (טעלעפאניש דורך יט"א) היינט 5 א זייגער אין אווענד האט דער היגער אינ-דוסטריעלער און קאמענדאנט פון די פייערלעשער איזאק מארקוס אויף קילינסקי גאס געפאטשט דעם רעדאקטאר פון ביאליסטאקער „נייעם לעבען" פסח קאפלאן.

דער אינצידענט איז ארויסגערופען געווארען צוליב דעם וואס אין נעכטיגען נומער פון דער דער-מאהנטער צייטונג האט זיך בעוויזען א נאטיץ וועגען דער גרויזאמער בעהאנדלונג פון א יודישע ארבי-טערין דורך דעם פאבריקאנט מארקוס.

די דאזיגע כוליגאנישע האנדלונג פון דעם אינדוסטריעלער מארקוס האט ארויסגערופען א געוואלדיגע אויפרעגונג צווישען דער גאנצער יודי-שער בעפעלקערונג. דער ביאליסטאקער ליטעראטען און זשורנאליסטען-פעראיין האט בעשלאסען צו רופען א פראטעסט-מיטינג.

די פאליטישע סיטואציע אין פוילען

אין די אויסלענדישע פרעסע

פאריז, 21. (פאט) אין דער צייטונג „לא קרוא" איז ערשינען א לייט-ארטיקעל, וואס איז געווידמעט דער נייער רעגירונג אין פוילען. דער אויטאר שטרייכט-אונטער אז היינטיגען חודש איז געווארען דריי יאהר, זינט מארשאל פילסוד-סקי האט איבערגענומען די פאקטישע מאכט אין זיינע הענד. פון די מאי-געשעהענישען אן זענען פארגעקומען 2 קאבינעט-ענדערונגען. בעת די דאזיגע שנוים האט מען זיך בעת'ן בעזעצען די בעזונדערע מיניסטעריומס גערעכענט נור מיט די מאטעריעלע און מאראלישע אינטערעסען פון לאנד און נישט מיט די פראגראמען פון די פארלאמענ-טארישע גרופען, וואס זענען נישט פעהיג צו קאנסטיטואירען קיין איינהייטליכע מצהרהייט. די פיגור פון מארשאל פילסודסקי דאמינירט איבער דער סיטואציע, געבענדיג אלע ענינים א זא ריכ-טונג, וועלכע ער געפינט אלס פאסיג פאר דער טובה פון לאנד.

איינע פון די אויסדריקליכסטע פערזענליכ-קייטען אין דעם נייען קאבינעט איז דער לייטער פון פינאנץ-מיניסטעריום פראפ. מאטושעווסקי, וואס זיינע ערשטע פעראָרדנונגען האט דאס גאנצע לאנד מקבל פנים געווען מיט אנערקענונג. די אויסלענדישע ענינים זענען ווייטער פערבליבען אין די הענד פון מיניסטער זאלעסקי, וואס זיינע ערפאהרונגען און טאקט ווערען הויך געשעצט אין פוילען, ווי אין אויסלאנד.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 52 יאהר אונזער לאנג-יעהריגער מיטגליד

נ. ע. משה לידער.

צו דער לויה, וועלכע וועט פארקומען היינט, מיטוואך, 1 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז, צעגעלניאנא 33, בעטען מיר אלע מיטגלידער זיך צו בעטייליגען, כדי אפצוגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד.

די מעטאל-סעקציע

ביים צענטר. האנדוו.=פערבאנד אין לאדז, פאלודניאווא 4

7414

אכטונג, בעקער-מייסטער אין לאדז!

היינט, מיטוואך, דעם 22-טען מאי, 6 א זייגער אין אווענד קומט פאר אין אייגענעם לאקאל אויף ווסכאדניא 57

אנ'אויסערגעוועהנליכע פערזאמלונג

פון אונזערע מיטגלידער.

צוליב דער וויכטיגקייט פון טאג-ארדנונג ווערען די מיטגלידער גע-בעטען פינקטליך צו ערשיינען.

בעמערקונג: די מיטגלידער, וועלכע זענען בע'עולה'ט געווארען ביי דער לעצטער אויסמעסטונג פון אבראמאווי שטייער פאר'ן יאהר 1928 בעטען מיר מיטצוברענגען די נאקאזען.

די פערוואלטונג.

נאך קורצע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 50 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ. ע.

ברוך בן ר' משה ז"ל ברענער

אינדוסטריעלער און מיטאינהאבער פון דער פירמע „שוויאטלאווסקי, קאן און ברענער".

וועגען טאג פון דער לויה וועט בעזונדער מיטגעטיילט ווערען דורך קלעפסידרעס.

די אין טיפען טרויער פערבליבענע

פאמיליע.

כוס של תנחומים!

משתתפים אנו בצערו של חברנו היקר

מר יצחק קאפלאן נ"י חבר ועד ד„שעורי ערב" שע"י פא"י

למות עליו

אביו נ. ע.

בעבודתו המסורה לטובת „שעורי ערב" ימצא תנחומים. המקום ינחם אותך בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

ועד אגודת „לומדי שעורי ערב"

שע"י „פועלי אגודת ישראל", לאדז, אגראדאווא 8.

7404

ס'איז נאך נישט גענוג

נייע אימיגראציע-בעגרענצונגען אין אמעריקע

ניו-יארק, 21 (י.ט.א.) סענאטאר שטעק האט אריינגעטראגען אין סענאט א נייעם ביל, וואס צילט זעהר שטארק נאך מעהר צו בעגרענצען די איינוואנדערונג קיין אמעריקא. לויט'ן נייעם פראיעקט זאלען די איצט עקזיסטירענדע עמיגראציע-קוואטעס פאר פערשידענע לענדער נאך מעהר רעדוצירט ווערען, אזוי, אז פון פוילען וואו די איצטיגע יעהרליכע קוואטע בעטרעפט 5982 זאלען קענען אריינקומען בלויז 1200 עמיגראנטען; פון סאוויעט-רוסלאנד אנשטאט 2248 — 900; פון ליטע אנשטאט 300 — 100 א.א.וו.

דער נייער געזעץ פראיעקט האט ארויסגערופען א שטארקע בעאומרוהיגונג אין די יודישע געזעלשאפטליכע קרייזען.

אויסערן-מיניסטער זאלעסקי אין בודאפעשט

בודאפעשט, 21 (ספ. סעל.) דער אויסערן-מיניסטער זאלעסקי איז אנגעקומען קיין בודאפעשט, וואו ער איז בעגריסט געווארען דורך פארשטעהער פון אונגארישען מיניסטארען-ראט. דעם פוילישען אויסערן-מיניסטער האט אויך אפגעווארט א גרויסער עולם, וועלכער האט דעם מיניסטער ענטוזיאסטיש בעגריסט.

שווערע באהן-קאטאסטראפע הינטער לובלין

2 דערהרג'עטע און 15 שווער-פערוואונדעטע

לובלין, 21 (טעלעפאניש) נעכטען 11 א זייגער אין אוונד איז א פאסאזשיר-צוג, וואס געהט צווישען וולאשטשאווע קיין בעהושין, אראפ פון די רעלסען. דער מאשיניסט יאן צעשלאק און זיין געהילף טאדעאוש הארטער זענען דערהרג'עט געווארען אויפ'ן ארט. 15 פאסאזשירען זענען שווער-פערוואונדעט געווארען. 6 וואגאנעס זענען צושמעטערט געווארען. די בעוועגונג אויף דער ליניע איז אפגעשטעלט געווארען.

גרויסע פערפלייצונג

אין צוויי מזרח-גאליצישע פאוויאטען

לעמבערג, 21 (א.וו.) איבער'ן בארשטאווער פאוויאט איז אדורכגעגאנגען א שרעקליכער שטורם פערבונדען מיט א גאס-רעגען און דונערן, אוועדרצייט איז פארגעקומען א וואלקענבראך. צוליב וואס אלע טייכלעך זענען ארויס פון די ברעגעס. די שאדענס זענען אומגעהויער גרויס, אלע גערטנער און פעלדער זענען פערגאסען געווארען, פיל בנינים זענען אוועקגעטראגען געווארען צוזאמען מיט'ן אינווענטאר און תבואה. דריי בריקען האבען זיך איינגעריסען, אזא עהנליכע קאטאסטראפע איז פארגעקומען אין בזשעזשאנער פאוויאט.

איינברוך-גנבה אין טשעכישען קאנסולאט אין קאטאוויץ

קאטאוויץ, 21 (ספ. טעל.) נישט ענטדעקטע קאסע-ברעכער האבען זיך אריינבעקומען אין ביורא פון טשעכאסלאוואקישען קאנסולאט, אויפגעריסען די קאסע און צוגערויבט 5 טויזענד קראגען.

דעפיציט אין האנדעלס-בילאנס

ווארשא, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) ס'איז שוין איצט פערעפענטליכט דער גענויער בילאנס פאר'ן חודש אפריל. אריינגעפיהרט זענען געווארען סחורות פאר 321.134.000, ארויסגעפיהרט זענען געווארען סחורות פאר 214.319.000 ד. ה. אז דער האנדעלס-דעפיציט פאר'ן חודש בעטרעפט 106.815.000 זל.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז פארגעקומען ביים פינאנץ-מיניסטער מאטושעווסקי א קאנפערענץ ווי אזוי צו בעקעמפען דעם דעפיציט.

ד"ר גאטליב'ס רעדע

אויף דער בעריכטס-סעקציע פון יודיש-אמעריקאנישען קאנגרעס

ניו-יארק, 21 (י.ט.א.) דא האט זיך געעפענט די בעריכטס סעקציע פון יודיש אמעריקאנישען קאנגרעס. ד"ר גאטליב האט בעגריסט אין נאמען פון פוילישען יודענטום. רעדענדיג וועגען דער לאגע פון די יודען אין פוילען האט ד"ר גאטליב ערקלערט: די יודען אין פוילען זענען לאיאלע בירגער און זענען פעראינטערעסירט אין דער ענטוויקלונג פון דער מלוכה. די איצטיגע רעגירונג איז פריי פון אנטיסעמיטיזם, זי איז אבער נישט גענוג ענטשלאסען אויפצונעמען דעם קאמף מיט אנטיסעמיטישע טענדענצען פון פערשידענע גרופען.

גרויסע ערדציטערניש אין ארמעניען

50 טויטע און 100 שווער-פערוואונדעטע

לאנדאן, 21 (אטע). לויט ווייטערדיגע ידיעות פון קאנסטאנטינאפאל האט די גרויסע ערד-ציטערניש אין קאראהיסאר (ארמעניען) געברענגט פיל מענשליכע קרבנות און אנגעמאכט גרויסע מאטעריעלע שאדענס. די צאהל טויטע, וואס איז ביז איצט אפגעצעהלט געווארען בעטרעפט 50 פערזאן, פערוואונדעטע — 100, ביז איצט זענען נישט דערהאלטען געווארען קיין גענויע בעריכטען וועגען דער שרעקליכער קאטאסטראפע.

שרעקליכער אומגליק בעת א פוסבאל-מעטש

עטליכע הונדערט מענשליכע קרבנות

לאנדאן. 21 (ספ. טעל.) פון ניו-יארק מעלדעט מען, אז מאנטאג איז אויפ'ן סטאדיאן אין יענקי פארגעקומען א גרויסער פוסבאל-מעטש. בעת'ן מעטש איז פארגעקומען א שטורם מיט א געוואלדיגען גוס-רעגען. דער גאנצער סטאדיאן איז פערגאסען געווארען אויף אנדערהאלבען מעטער הויך. ס'איז ענטשטאנען א שרעקליכע פאניק, בעת וועלכע צעהנדליגער פערזאנען זענען צ'טרעטען געווארען 2 פערזאן זענען דער'הרג'עט געווארען, 74 — שווער-פערוואונדעט, עטליכע הונדערט — לייכט-פערוואונדעט.

רעדוקציעס אין בודזשעט

ווארשא, 21 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) דאס פינאנץ מיניסטעריום האט אויפגעפאדערט אלע מיניסטעריומס, אז זיי זאלען די נישט אויסגענוצטע סכומים אויף די צוועקען נישט פערווענדען און צוריקשיקען אין פינאנץ-מיניסטעריום.

א שרפה אין רומענישען צאל-מאגאזין

די שאדענס בעטרעפען עטליכע מיליאן זלאטים

בוקארעשט, 21 (ספ. טעל.) אין צאל-אמט אין בוקארעשט איז אויסגעבראכען א שרפה, וועלכע האט פערניכטעט גרויסע זאפאסן מאטעריאלן, זיידענצייג און אנדערע לוקסוס-ארטיקלען. די שאדענס בעטרעפען עטליכע מיליאן זלאטיס.

סאוויעטישע ציייטונגען בעקומען דראהונגען

פאר קעמפען געגען אנטיסעמיטיזם

מאסקווע, 21 (. ט. א.) די סאוויעטישע צייטונגען, וואס בעקעמפען דעם אנטיסעמיטיזם האבען איצט אנגעהויבען בעקומען דראהונגען מצד פערשידענע גרופען. אזוי האט די צייטונג „פלוג אי מאלאט" בעקומען א דראהונג, אז אויב זי וועט נישט אויפהערען איהר קאמפאניע געגען די אנטיסעמיטען וועט זי אפגעווישט ווערען צוזאמען מיט די זשידעס.

עהנליכע בריף בעקומען א רייה אנדערע צייטונגען.

נייער פאהרפלאן

גילטיג פון 15, מאי 1929

לאדזער פאבריק-באהן

פון לאדז

2.00	קיין	וואַרשאַ
4.45	קיין	וואַרשאַ (שנעלצוג)
6.40	קיין	קאלושעק (אנשלוס מיט וואַרשאַ ש.צ.)
7.45	קיין	וואַרשאַ (שנעלצוג)
8.30	קיין	קאלושעק (זונטאג און חגאות)
10.05	קיין	קאלושעק
10.50	״	״
12.05	קיין	קאלושעק (אנשלוס מיט וואַרשאַ שנ.צ.)
14.20	קיין	וואַרשאַ
14.40	קיין	קאלושעק
15.40	״	״
16.15	קיין	גאלקובעק
16.35	קיין	וואַרשאַ
17.35	קיין	קאלושעק
18.30	קיין	קאלושעק (אנשלוס מיט וואַרשאַ שנ.צ.)
19.05	קיין	וואַרשאַ (שנעלצוג)
19.35	קיין	קאלושעק
20.31	״	״
21.05	קיין	וואַרשאַ
21.40	קיין	קאלושעק
23.15	קיין	וואַרשאַ

קיין לאדז

1.30	פון	וואַרשאַ
5.05	״	״
6.52	פון	קאלושעק
7.28	״	״
7.50	״	״
8.42	״	״
9.03		אנדרושעוו (מאנטאג און נאך יום-טוב-טעג)
9.54	פון	קאלושעק
11.12	פון	וואַרשאַ
12.17	פון	קאלושעק
12.47	פון	גאלקובעק
14.07	פון	וואַרשאַ
16.04	פון	קאלושעק
16.25	פון	וואַרשאַ (שנעל-צוג)
17.47	פון	וואַרשאַ
19.25	פון	גאלקובעק
20.23	פון	וואַרשאַ
20.42	״	״ (שנעל-צוג)
21.17	פון	קאלושעק (זונטאג און חגאות)
22.12	״	״ (זונטאג און חגאות)
22.52	פון	וואַרשאַ

קאלישער באהן

פון לאדז

0.20	קיין	קוטנא (אנשלוס מיט דאנציג און גריניע)
2.05	קיין	פויזען
3.02	קיין	וואַרשאַ
6.37	״	״ (שנעל-צוג)
7.30	קיין	וואַרשאַ
7.50	קיין	פויזען
8.55	קיין	קאלושעק
9.33	קיין	קוטנא
10.15	קיין	בענטשען
12.40	קיין	קוטנא
12.50	קיין	פויזען
13.20	קיין	וואַרשאַ
13.39	״	״
15.15	קיין	קוטנא
15.25	קיין	פויזען און בענטשען
15.50	קיין	קוטנא און פויזען
18.41	קיין	לאוויטש
19.30	קיין	אסטראווא
20.12	קיין	לעמבערג און סקאושיסקא
20.35	קיין	אלעקסאנדראווא, דאנציג און גריניע
21.55	קיין	פויזען און בענטשען
22.15	קיין	קאטאוויץ און קראקא
23.06	קיין	בענטשען (שנעלצוג)

קיין לאדז

1.50	פון	וואַרשאַ
2.46	פון	אסטראווא
6.28	פון	פויזען און בענטשען (שנעלצוג)
7.12	פון	פויזען און בענטשען
7.14	פון	קאטאוויץ און קראקוי
7.28	פון	קוטנא
8.05	פון	גדיניע, דאנציג און קוטנא
8.45	פון	אסטראווא
9.26	פון	לעמבערג (איבער סקאושיסקא)
10.06	פון	וואַרשאַ (שנעלצוג)
12.34	״	״
13.15	פון	פויזען
13.25	פון	פויזען און בענטשען
18.23	פון	פויזען
18.50	פון	קאלושעק
19.16	פון	לאוויטש
19.54	פון	פויזען (שנעלצוג)
20.02	פון	דאנציג, גריניע און קוטנא
21.40	פון	וואַרשאַ
22.01	פון	אלעקסאנדראווא
22.58	פון	וואַרשאַ (שנעלצוג)
23.15	פון	פויזען

גאסטשפילען פון רעווי-טעאטער „GONG"
אונטער דער לייטונג פון WALERJAN JASTRZĘBIEC.

„פורפור-רויזען"

היינט, דעם 22-טען מאי ד. י., 8.15 אוונד וועט אויף דער זומער-ביהנע פון צעגעלנ. 16 פארקומען די אינאוגוראציאנס-פארשטעלונג
ס'ווערט געגעבען די גרויסע רעווי
מיט'ן אנטייל פון גאנצען אנסאמבל. טעגליך 2 פארשטעלונגען: אנהויב 8.15 און 10.15 אוונד. צוליב דער גרויסער בילעטען-נאכפראגע קומט דער בילעטען-פארפערקויף פאר אין דער קאוויארניע „Esplanada" (פיעטריק. 100) און אין טאג פון דער פארשט. פון 4 נאכמ. אין טעאטער-קאסע

קלויזולעס
און זאבעזפיטשעניעס אויף וועקסלען
בעזארגט שנעל, רעיעל און ביליג דאס רעכטסקאנסולענטען-ביורא
ד. מאנן, פיעטריקאווער 10, וואהנ. 18.

שייטל-עז
אין א גרויסען אויסוואהל פון די מאדערנסטע פריזורען און פערשידענע קוואליטעטען האר
צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי
פארזשוצקא, קאמיענגא 5.

דער בעוואוסטער
רעסטאראן פון מ. פאגעלמאן
מאכט בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, אז ביי מיר איז צו בעקומען געשמאקע
פריהשטיקען, מיטאגען און אווענטברויטען
מילכיגע און פליישיגע
מיטאגען פון 2.50 זל. : אווענטברויט 1.20 זל.
די בופעט איז פערזעהן מיט אין און אויסלענדישע געטראנקען.
דער רעסטאראן איז אפען ביז 12 א זייגער ביינאכט.
מיט אכטונג מ. פאגעלמאן, צעגעלניאנא 42.

יאָר ז. „נײַער פאָלקסבלאַט" יאָר ז.
22 מײַ 1929 22 מײַ, 1929

מיט'ן סיים אָדער אַז דעם סיים?

עס איז קיין וואונדער נעווים נישט, וואָס בײַ דער נעפּעלדיגער לאַגע, וואָס האָט זיך געשאַפען אַרום דעם סיים, איז די האָיגע שאלה בײַ אַלעמען אויף די ליפּען.

דער געוועזענער פּרעמיער באַרטעל, וועלכען מען האָט געהאַלטען פאַר אַ חסיד פון פּאַרלאַמענטאַריזם, איז אַראָפּ. איך ווייס גוט, אַז הער פּראָפ. באַרטעל איז אַ-ב גאָרנישט קיין איבעריג הייסער חסיד פון פּאַרלאַמענטאַריזם, אָבער אין פערגלײַך מיט די „פּאָלקאָווניקעס" ווײַזט ער געוויס אַרויס אַ געוויסע נטיה צו דעם פּאַרלאַמענטאַריזם! האָט מען איהם אָפּגעשאַפט און אויף זײַן אָרט אַוועקגעזעצט מענשען, אַנהענגער פון אַ „בלינדען פאָלגען" אָהן טענות ומענות, — איז דאָך דאָס אַ קלאָרער בעווײַז, אַז מען וויל דעם סיים שטט, אַז מען וויל רעגירען אָהן דעם סיים!

ווען דערבײַ איז נאָך די אינטערנאַציאָנאַלע לאַגע אַזאַ אומרוהיגע און אַזאַ אָנגעשטרענגטע, ווי איצטער, מוז זיך אַ בירגער פון לאַנד, וואָס ווינשט דעם לאַנד אַלדאָס גוטס, חוץ די בעריהמטע גליקען פון מלחמות — שטאַרק פערטראַכטען...

ברעכט אויס אַ שאַרפע התנגדות צווישען אַ רעגירונג און אַ פּאַרלאַמענט אין דער שאלה, ווער פון זיי זאָל זײַן דער בעל-הבית פון דער מלוכה-מאַכט, ווער זאָל רעגירען אין לאַנד, — איז אויף אַזאַ שאלה דאָ אַ פּאַרטיגע תשובה: „דער אוחז ביד"!

ווען די לינקע פּאַרטייען פון סיים וואָלטען נישט געווען קיין בלינדע קנעכט פון זייערע אידעאָלאָגיעס און פּראָגראַמען, וועלכע לאָזען זיי קיין פרייען טריט נישט מאַכען; ווען די לינקע פּאַרטייען וואָלטען געווען אַרבייטס-פעהיג און רעאַל-פּאָליטישע, זינען, — וואָלטען זיי זיך געקענט און געמוזט צונויפרעדען מיט'ן מאַרשאַל פּילסודסקי לכל-הפּחות אין דעם גרעסטען רוב שאלות פון אינעווענינסטער פּאָליטיק. דאַן וואָלט געשאַפען געווארען אַ מעגליכקייט פון צוזאַמענאַרבייט פון סיים און רעגירונג!

ווען די רעכטע פּאַרטייען פון סיים וואָלטען נישט געשטעלט העכער פון אַלץ דעם ציל — אַראָפּצוואַרפען פּילסודסקי'ן; ווען זיי וואָלטען זיך נישט לאָזען בינדען און פירען פון זייערע קליינע מענטשעלעך פאַר גרויסע ענינים אָדער פון זייערע גרויסע מענטשען פאַר קליינע ענינים, וואָלטען זיי זיך אויך געקענט צונויפרעדען מיט'ן מאַרשאַל פּילסודסקי, וועלכער האָט זיי אמת, נישט איבעריג האָלט, אָבער — וואָס הייסט אין אַ מלוכה-פּאָליטיק „האָלט", „נישט האָלט"?...

דער עיקר כעס פון מאַרשאַל פּילסודסקי אויפ'ן סיים שטאַמט, אויב איך האָב קיין טעות נישט, נאָר פון אַן אַנדערען מקור.

דער שווערפּונקט פון דער גאַנצער פּילסודסקי'שער פּאָליטיק ליגט בשום אופן נישט אין דער אינעווייניגסטער פּאָליטיק פון פּוילען, נאָר דער עיקר אין איהר אויסערליכער פּאָליטיק, אַזוי ווי דער מאַרשאַל פערשטייט זי און שטרעבט מיט אַלע כוחות, נישט קוקענדיג אויף די געוואַלדיגע מניעות, זי אַרײַנצופיהרען אין לעבען...

דאָס איז דער עיקר רעיון פון זײַן גאַנצער פּאָליטיק, דאָס איז, קען מען זאָגען, זײַן לעבענס-ציל, וועלכען ער וויל נאָך פאַרן לעבען דערגרייכען.

די אינעווענינסטע פּאָליטיק פון פּוילען און בכלל אַלע אַנדערע ענינים אינטערעסירען דעם מאַרשאַל אויף אַזוי ווייט, אויף ווי ווייט די דאָזיגע ענינים לאָזען זיך אויסנוצען פאַר זײַן אויסלענדישער פּאָליטיק. די גרויסע ערפאָלגען, בעז מוז דאָס מודה זײַן, וועלכע ער האָט דערגרייכט אין אַ קורצע צייט לפי ערך אין זײַן פּאָליטיק, האָבען איהם נאָך מעהר פערפעסטיגט אין זײַן שטרעבען אויסצונוצען דעם היסטאָרישען מאָמענט פון דער גרויסער רוסישער און דייטשער שוואַכקייט, כדי אויפצובויען און פערפעסטיגען אַ געוואַלדיגען פּוילען, „פון ים ביז צום ים", וועלכע זאָל פערנעמען דעם אָרט, שפּילען די ראָליע און האָבען די השפּעה פון — רוסלאַנד.

איך האָב מיט עטליכע יאָהר צוריק נעהאַט אַמאָל די מעגליכקייט אָנצונעמען אַ נעגאַטיווע שטעלונג צו דער דאָזיגער פּאָליטיק און איך בלייב פעסט און טיף איבערצייגט בײַ מײַן מיינונג...

אָבער דאָס שטערט מיר נישט צו פערשטיין דעם רייץ און דעם כעס פון מאַרשאַל, וועלכע רופען אַרויס בײַ איהם די אַלע, וואָס פערשטעהען איהם אפשר נישט, מיט זייערע שטערונגען און מניעות, וועלכע זיי לייגען אויפ'ן וועג פון זײַן ציל-בעוואוסטער פּאָליטיק...

אַזוי דערקלער איך מיר דעם שטאַרקען גרימצאָרען פון מאַרשאַל פּילסודסקי נעגען סיים פאַר זײַנע „שטערונגען".

פאַרוואָס לאָזט דער מאַרשאַל נישט פערנאַנדער דעם סיים און אָקטראָאירט נישט אַ נײַע קאָנסטיטוציע? אמת, דאָס וואָלט געווען אַ קנאַפּע ישועה, אָבער קאָנסעקווענט פון מאַרשאַל'ס שטאַנדפּונקט וואָלט דאָך דאָס געווען!

דער תירוץ איז, וואָס מען קען דאָס נאָך דערווייל נישט: מען מוז וואַרטען אויף די מעגליכקייט פון דער אויסלענדישער הלואה... אולי ירחם. חייסער מוז זײַן, לכל-הפּחות די ערשטע צוויי חדשים פון דער פונגער אויסשטעלונג — רוהיג אין לאַנד.

נאָכדעם וועט דער סיים פונאַנדערגעלאָזט ווערען און עס וועט אָקטראָאירט ווערען אַ נײַע קאָנסטיטוציע מיט די אַלע בעוואוסטע ענדערונגען פון דער קאָנסטיטוציע פון 17-טען מערץ 1921, וועלכע האָבען נישט קיין איבעריגע שאַנסען דורכצוגיין דורך דעם איצטיגען סיים.

דעפּ. דר. י. וויגאָדזקי.

ראַיִנים אין ארץ-ישראל

(אַ בריף פון ארץ-ישראל)

עס האָט זיך קוים געגלויבט, אַז איצט, ווען דאָס לאַנד איז איבערפולט מיט געסט און טוריסטען, וועלען די צוויי לעטישע געסט, דער בעריהמטער דיכטער ראַיִנים און דר. ליפשיץ אַרויסרופען אַזוי פיל אויפמערקזאַמקייט און וואַרימע האַרציגע בעציהונג. און וואָס איז דאָ צו לייקענען, מיר האָבען ר אָווענינג געהערט און נאָך וועניגער געלייענט די לידער און ווערק פון ראַיִנים'ען. אויך ד יפּרעסע האָט כמעט נישט געוואוסט וועגען זײַן אָנקומען און דאָך! אָפיציעל זענען זיי געווען געסט פון דער יודישער אַרבייטער-אָרגאַניזאַציע, אָבער נישט איבערטרייבענדיג דאַרף געזאָגט ווערען, אַז זיי זענען די ליבע געסט פון גאַנצען ישוב. בײַ אַנאַנדער געלעגענהייט האָב איך אָנגעוויזען, אַז אַ בעוונדערע קרובה'שאַפט פיהלט דער יודישער ישוב צו פאָרשטעהר פון נײַ-בעפרייטע פעלקער, גלייכצייטיג דאַרף אָבער געזאָגט ווערען, אַז די פּערזענליכקייט פון אַלטען ראַיִנים, שוין זײַן אויסערליכקייטען — אַן אַלטער, טיף-אײַנגעוואָרצעלטער דעמבּ, — רופט אַרויס די טיפסטע סימפּאַטיע וואו נאָר ער בעווײַזט זיך.

— „ער פערמאַטערט דער „אַלטער" מיט זײַן דורשט צו קענען און לערנען" — אַזוי זאָגט מיר דער שליח פון דער אַרבייטער-אָרגאַניזאַציע וועלכער בעגלייט די געסט, און ווירקליך, ווייס ראַיִנים נישט פון קיין מידקייט, אַ גאַנצען טאָג אַרומגעפאָהרען אין די קאָלאָניעס פון יהודה, געקלעטערט צו דעם „גבעת השלשה" בײַ פּתח תקוה, וואו עס לעבט אַ קאָמונע פון הונדערט יודישע אַרבייטער, בעזוכט די ווירטשאַפט פון די פרויען און נישט געקוקט, וואָס מען האָט זיך צוריקגעקעהרט אין תל-אביב אינגאַנצען, בעזוכט ער נאָך אין זעלבען אָוונט די יודישע אַרבייטער-יוגענד. מען בעווײַזט נישט ווי טוריסטען דורך אײַן טיר אַרײַן און דורך דער צווייטער אַרויס, נײַן, דער אַלטער ראַיִנים כאַפּט אַ קוק אין אַ צייטונג, בעט מען זאָל איהם בעקענען מיט דער גאַנצער אַרבייט פון די יוגענטליכע, גלײַך, ווי זיי וואָלטען דערפיהלט אַ נאָהענטען, אַנ'אייגענעם. רינגלען זיי איהם אַרום, טראָגען איהם צו בילדער און איינער פון זיי בעגריסט, אין אַ ציטערדיגער שטים, דעם עלטסטען ברודער פון די לעטישע אַרבייטער און בעט איבערגעבען אַ גרוס די יוגענטליכע אַרבייטער אין לעטלאַנד. ראַיִנים איז טיף גערירט דורכט זיך פאַר די פּאָר טעג פערברענגען אין לאַנד, האָט ער געלערענט אויפנעהמען און פיהלען דעם קלאַנג פון דער העבּרעאישער שפּראַך ער דאַנקט די יוגענטליכע — ער אַליין איז אַנ'עהרען-מיטגליד פון די יונגע פּיאָנערען אין לעטלאַנד.

אַ לענגערע צייט פערברענגט ער אין דער שלאָסערײַ אויפ'ן נאָמען פון מאַקס פיין. מיט אייגענער איניציאַטיוו און כמעט מיט אייגענע מיטלען האָט מען אויפגעבויט די ווערקשטוב-הויז, וואו נאַכט און נאַכט אַרבייטען דאָ יונגע שלאָסערס און פּערפולקומען זיך אין זייער פאַך, עס רוישען די מאַשינען. יונגוואַרג פלייסט זיך, מען בעווײַזט אייגענע אויסאַרבייטונגען און מען רויטעלט זיך, ווען מען הערט אַ גוט וואָרט פון ראַיִנים'ען, וועלכער בעקומט פאַר'ן אַוועקגעהן אַ מתנה פון די יוגענטליכע.. אַ מיטגלידס-קאַרטע און אייגענע ליטעראַטור. נאָך אין זעלבען אָוונט בעזוכט מען די אויסשטעלונג און אַ קאָנצערט פון די שילער פון דער מוזיק-שול „ביתּ-לוויים".

ראַיִנים האָט בעזוכט די קולטורעלע אינסטיטוציעס פון תל-אביב און עס איז אײַנגעאָרדענט געוואָרען אַ טיי אין הויז פון דער לייטערין פון די קולטורעלע אינסטיטוציעס אין תל-אביב בײַ פרוי פערסיץ. דאָ זענען געווען פערזאַמעלט מיטגלידער פון שטאָט-פערוואַלטונג, ליטעראַטען, זשורנאַליסטען און ביאַליק צווישען זיי (ראַיִנים האָט נאָך אין ערשטען טאָג פון זײַן קומען בעזוכט ביאַליק'ן אין זײַן הויז). בעגריסט האָט די געסט ה' דיזענהאָף, וועלכער וויל זעהן אין ראַיִנים'ען דעם אמת'ן זוהן פון זײַן בעפרייטען פאָלק און דורך איהם וויל ער איבערשיקען דעם לעבעדיגען גרוס פון דער בעפרייטער יהודה צו דעם בעפרייטען לעטישען פאָלק.

ביאַליק, בעגריסט נישט, נאָר גרונטעוועט זיך אין דער יודישער פערגאַנגענהייט: איז דאָך יהודה אויך אַמאָל קליין און אָרים געווען לגבי די אַרומיגע לענדער און פעלקער. און האָט דען ווער עס איז אין יענער צייט געוואוסט פון אַנ'עמוס, וועלכער געהט נאָך זײַן סטאַדע און זעהט די הייליגסטע און טיפסטע זעהונגען? אין דער היינטיגער ארץ-ישראל, הגם זי איז קליין וועלען ווידער אויפשטעהן נביאים וועלכע וועלען אָנזאָגען די בשורה פון בעפרייאונג אין די ווייטסטע דורות אַריין...

בעשיידען זענען די ווערטער פון אַלטען ווייטער ראַיִנים, ער פיהרט דורך אַ פּאַראַלעל צווישען ביידע פעלקער, די יודען און די לעטען. די לעצטע האָבען פערלוירען אין זייער פרייהייטס-קאַמף כמעט אַ דריטעל פון זייער אינטעליגענץ, עס איז אַ גליק, פאַר אַ פאָלק וואָס קען שטעלען אין דינסט פון זײַן פרייהייטסקאַמף אַזאַ צאָהל אידעאַליסטען, ווי דאָס טוט דאָס יודישע פאָלק, ער ווינשט ארץ-ישראל, אז דער אידעאַליזם פון איהרע בויער זאָל נישט אויפהערען און זאָל אויך בעלייכטען די גאַנצע וועלט.

ד"ר ליפשיץ שטעלט זיך אָפּ אויף די סאָציאַלע עקספּערימענטען אין לאַנד, ער ווייס נישט אַזוינע בײַשפּילען, וואו בײַ אַזוינע שווערע בעדינגונגען, זאָלען געשאַפען ווערען אַזוינע פונדאַמענטאַלע סאָציאַליסטישע אינסטיטוציעס. די אַרבייטער-קראַנקען-קאַסע אין ארץ-ישראל, הגם זי איז בעהערשט פון אַ פרייוויליגען גייסט, שטעהט נישט אָפּ פון קראַנקען-קאַסעס אין גרעסערע לענדער. ער איז בעגייסטערט פון'ן ענטוזיאַזם, וועלכער הערשט צווישען די אַרבייטער.

דער אמת'ער קבלת-פּנים איז ערשט פאָרגעקומען אין זעלבען אָוונט אין דעם אייגענעם זאַל פון אַרבייטער-קולטור-אַמט. אין דעם אָוונט איז אויסגעפאַלען דער 10-יאָהריגער יובילעאום פון דער ציוניסטיש - סאָציאַליסטישער פּאַרטיי „אַחדות-העבודה", און לכבוד דעם איז אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ פּאַרטיי-בעראַטונג. דער אינטערעס צו דער בעראַטונג איז געווען שטרענג בעגרענעצט, אָבער אין די הונדערטער האָבען אַהער געשטראָמט די אַרבייטער.

— ווי וועט אײַנהאַלטען דער קליינער זאַל פּאַר פינף-זעקס הונדערט מענשען אַזאַ מאַסע? צוזאַמענגעדריקט שטעהען די הונדערטער מענשען, עס דוכט מען הענגט אין דער לופט און זעה אַ וואונדער! די געסט, ראַיִנים און ד"ר ליפשיץ, בעוויזען זיך נאָר און די געדריכטע מאַסע פּרעסט זיך נאָך שטאַרקער אײַן און אונטער בעגייסטערטע אַפּלאָדיסמענטען דערשיינען זיי אויף דער דעקאָרירטער בּיהנע.

י. ראַיִנים הויבט אָן זײַן רעדע אונטער רוישיגע אַפּלאָדיסמענטען. אין דער ערשטער מינוט הערט מען נישט, אויף וועלכער שפּראַך ער רעדט. נאָר אָט ווערט שטיל, און עס הערען זיך זײַנע געצעהלטע און געמאָסטענע ווערטער: „מיר וואָלט אפשר לייכטער געווען צו רעדען צו אייך אין רוסיש

(ווייטער זעה 8-טע זייט).

ייִדן אויף ערד (לויט די ביולעטינען פון „גזערד")

דער פּראַנטוואָרטליכער סעקרעטאַר פון דער געזערדישער צענטראַל-פערוואַלטונג, מ. קאַמענשטיין האָט בעזוכט דעם נײַעם יודישען איבערוואַנדערער-פּאָנד אין ווייסרוסלאַנד „זאַכאַרער דאַטשע" (רעושיצער ראַיאָן האָמלער קרייז) וואָס בעשטייט פון אויסגעהאַקטען וואַלד. דער פּאָנד פערנעהמט 2500 העקטאַר; דערווײַלע וואוינען דאָרטען 76 פאַמיליעס, נאָר עס וועלען קירצליך בעזעצט ווערען ביז 300.

דער פּרעזידיום-מיטגליד פון צענטראַלען געזערד-ראַט, מ. ליטוואַקאָוו האָט בעזוכט די יודישע קאָלאָניעס אין אָדעסער קרייז, וואו ער האָט זיך בעקענט מיט דער עקאָנאָמישער און קולטורעלער לאַגע פון די יודישע ערד-אַרבייטער.

דער פּרעזידיום-מיטגליד פון נעזערדישען צענטראַל-ראַט פּאַלאַטניק האָט בעזוכט קאַזאַן און סאַמאַרע, דורכגעפיהרט דאָרטען אַ רייהע מיטינגען וועגען דער יודישער ערד-אײַנאָרדנונג און זיך בעטייליגט אין די זיצונגען פון די אָנפיהרענדיגע אָרגאַנען.

דער קאָמערד האָט פונאַנדערגעטיילט צווישען די רעפּובליקען די אָרדערס קיין בירא-בידזשאַן סך-הכל ווערען אַרויסגעגעבען 700 אָרדערס. פון זיי בעקומט: אוקראַינע — 415 אָרדערס, ווייס-רוסלאַנד — 205 און רספס"ר — 80.

אין די 700 געהען אַרײַן: 450 איבערוואַנדערער, 50 טשעשלערס, 100 יוגענדליכע, וואָס ווערען געשיקט אויף די סמאָליער-קורסען און 100 אויף די האָלץ-בעאַרבייטונג-קורסען.

אין יעקאַטערינאָ-ניקאָלסקער ראַיאָן איז פערענדיגט געוואָרען די אַרבייט פון אויסטיילען דעם ערשטען קאָלאָניזיר-פּאָנד פאַר די יודישע איבערוואַנדערער. אינגאַנצען זענען אויסגעטיילט געוואָרען 20,000 העקטאַר, וואָס שטעלען מיט זיך פאָר אַ קאָמפּאַקטען מאַסיוו נײַן קילאָמעטער פאַרן דעם אַמור און בײַ 7 קילאָמעטער אין דער טיף פון'ם לאַנד. בײַם טאַמע אַמור איז שוין געשטעלט אַ יישוב אויף 150 הויפען. ס'זענען אָנגעמערקט נאָך 3—4 ישובים צו 100 — 200 הויפען.

סך-הכל קען דער קאָלאָניזיר-פּאָנד אַרײַננעהמען בײַ 1100 געזינדען.

די אויסעראָרדענטליכע זיצונג פון'ם פּרעזידיום פון קאַטערינאָ-ניקאָלסקער ראַיאָן-אויספירקאָם האָט בעשטעטיגט דעם פּלאַן פון קאָלאָניזיר-פּאָנד.

די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון די קאָזאַקישע ערד-געזעלשאַפטען אין פּוזינא און יעקאַטעריזאַ-ניקאָלסק האָבען אויך איינשטימיג מסכים געווען מיט'ן פּראָיעקט פון דער יודישער ערד-אײַנאָרדנונג.

אין דער נאָהענטסטער צייט אָרגאַניזירט דער געזערד אַ מעריצינישע עקספּעדיציע קיין בירא-בידזשאַן אויף אויסצופאָרשען די סאַניטאַרע בעדינגונגען פון לאַנד. אין דער עקספּעדיציע וועלען אָנטיילנעהמען דער מאָסקווער טראָפּישער אינסטיטוט, דער רויטער קרייץ און מסתמא אויך דער פאָלקס-געזונד.

„איקאָר" האָט בעשלאָסען צו שיקען קיין בירא-בידזשאַן אַנ'עקספּערטען-קאָמיסיע, וואָס זאָל אויספאָרשען די קאָלאָניזאַציע - בעדינגונגען פון ראַיאָן. אין דער קאָמיסיע געהען אַרײַן אַ רייהע אָנגעזעהענע אַגראָנאָמען און אינזשענירען אונטער דער אָנפיהרונג פון פּראָפ. העריס.

די קאָמיסיע וועט פערבלייבען אין בירא-בידזשאַן דריי חדשים. פון ניו-יאָרק פאָהרט די קאָמיסיע אַרויס דעם 20-טען יוני.

דער ניו-יאָרקער אַרבייטער-בילדונג-קלוב האָט פאָרגעלייגט דעם „איקאָר" דורכצופיהרען אַ ספּעציעלע קאַמפּאַניע צו שאַפען פון 5 ביז 10 טויזענד דאָלאַר, כדי צו בויען אַ שוך-פאַבריק אָדער אַנ'ענליכע אינדוסטריעלע אונטערנעהמונג אין בירא-בידזשאַן.

„איקאָר" האָט דעם פאָרשלאַג אָנגענומען.

די לאָזשע „בני אברהם" אין וויניפּעג (קאַנאַדע) האָט בעשלאָסען אָנטיילצונעהמען אין דער בירא-בידזשאַנער בויאונג. זי האָט זיך געווענדעט צום „איקאָר" מיט אַ פאָרשלאָג איבערצושיקען פאַר איהם קיין בירא-בידזשאַן אײַן „קלייטראַק" (שווערער טאַנק-טראַקטאָר).

דעם 28-טען אַפּריל איז אין מאָסקווע פאָרגעקומען דער צווייטער פּיאָנערישער ראַיאָן-צונויפפליה, וואָס איז געווען געווידמעט דער בעגלייטונג פון דער אַלפאַרבאַנדישער פּיאָנערען-דעלעגאַציע אין די קרימער, אוקראַינער און ווייסרוסיש-יודישע קאָלאָניעס. דער צונויפפליה האָט זיך פערוואַנדעלט אין אַ גראַנדיעזן צוזאַמענשלוס פון פּיאָנערען און שול-קינדער פון פערשידענע נאַציאָנאַליטעטן.

אין סימפעראָפּאָל איז פאָרגעקומען אַ צווייטע אַמטליכע בעראַטונג אָרגאַניזירט דורכ'ן „געזערד" וועגען דער ראַיאָן און קינאַ-בעאַרבייטונג פון יודישען דאָרף אין קרים.

די בעראַטונג האָט בעטראַכט און בעשטעטיגט אַ פּלאַן פון דער ראַיאָן און קינאָ-אַרבייט אין די יודישע דערפער אויפ'ן יאָהר 1929. דער פּלאַן זעהט פאָר אויס אַ ברייטע נעץ פון 20 ראַדיאָ-אויפנעהמער אין יעווּפּאַטאָריער, דזשאַנקאָיער, סימפעראָפּאָלער און פעאָדאָסיער ראַיאָנען; כדי אָנצופיהרען מיט די אַפּאַראַטען וועט צוגעגרייט ווערען אַ ראַדיסטען-אַקטיוו פון די איבערוואַנדערער גופא.

אין עסענטוקי איז פאָרגעקומען אַ בעראַטונג פון פּויערישען און קאַזאַקישען „געזערד"-אַקטיוו. דער טערעקער „געזערד" האָט פאָרגעלייגט דער עסענטוקער אָפּטיילונג דורכצופיהרען אַ שלאָג-קאַמפּאַניע אויף אַרײַנצוציהען אין „געזערד" ברייטע שיכטען פון פּויערים און קאָזאַקען.

אין פערלאַג פון דער געזערדישער צ. פּ. איז דערשינען: 1) אַ גרויסע וואַנד-קאַרטע פון בירא-בידזשאַן; 2) ל. י. וויטס בראָשור „בירא-בידזשאַן" (יודיש).

דער לענינגראַדער „געזערד" האָט אַרויסגעגעבען אַ זאַמעל-בוך „וועגען בירא-בידזשאַן" (רוסיש), אין וועלכען עס געהען אַרײַן אַרטיקלען פון די פּראָפעסאָרען וואַשצינין, פּראָכאָראָוו, סאָוועטאָוו און קרישטאָפאָוויטש.

דער אוקראַינישער צענטראַל-פערלאַג האָט אַרויסגעגעבען (אויף יודיש) אַ בוך פון יונגען יודישען שרייבער אַלבערטאָן „בירא-בידזשאַן" — אַ רייהע האַלב בעלעטריסטישע בילדער פון דער ערשטער איבערוואַנדערונג קיין בירא-בידזשאַן.

לויט'ן פאָרשלאַג פון צענטראַלען „געזערד" איז די בערלינער „געזערד"-אָפּטיילונג צוגעטרעטען צום אָרגאַניזירען „געזערד-קאָמיטעטען" בײַ די סאָוויעטישע פאָרשטעהערשאַפטען אין פּאַריז, ווין, פּראַג, לאָנדאָן, האַמבורג, קעלן און לייפּציג.

דער יודישער שרייבער ר. ברײַנין איז אַרויסגעפאָהרען פון אַמעריקאַ קיין דרום-אַפריקע, וואו ער וועט אָנטיילנעהמען אין דער קאַמפּאַניע פון דרום-אַפריקאַנישען קאָלאָניזאַציע-פּאָנד לטובת דער יודישער ערד-אײַנאָרדנונג.

ראובן ברײַנין איז איינער פון די אַקטיווסטע „איקאָר"-טוער אין אַמעריקאַ.

נייער פאָלקסבלאַט
דאָס לאָדזער לעבען
פאָלקסבלאַט

22 מיטוואָך — מאַי — יב אייר תרפ"ט
זון-אויפגאַנג 3.38
זון-אונטערגאַנג 7.27

טראַגישער קרבן פון קריזיס
אינהאָבער פון א פּערפומעריע בעגאַנגען זעלבסטמאָרד

(—) נעכטען איז בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דער אינהאָבער פון קאָסמעטיק־סקלאַד „מאָדערן" אויף פּיעטריקאָווער 17, דער 45־יעהריגער יעקב אָסט־ראָמאָגילסקי.

מיר דערוויסען זיך וועגען דעם טראַגישען פאַר־פאַל פאָלגענדע פּרטים: שבת אין אָוונד האָט יעקב אָסטראָמאָגילסקי, וואָס וואוינט מיט זיין פרוי און טעכטעריל אויף אַנדזשעיאַ 47, ערקלערט זיין פרוי אַננאַ, אַז ער פאָהרט געשעפטליך קיין וואַרשא און וועט צוריקקומען מאָנטאָג אינדערפריה. אָסטראָ־מאָגילסקי איז אַוועק פון דערהיים כלומרשט צו דער באַהן און ווי ס'זעהט אויס, איז ער גלייך אַוועק אין געשעפט. מאָנטאָג איז אָסטראָמאָגילסקי צוריק נישט געקומען אין דער פריה איז גאָרנישט פער־דעכטיג געווען, ווייל זי האָט געמיינט, אַז די געשעפ־טען האָבען איהר מאַן פערהאַלטען אין וואַרשא.

ווען אָבער איהר מאַן איז נעכטען אינדערפריה נישט אַהיימגעקומען, נישט־קוקענדיג דערויף וואָס נאָך 2 טעג חגא, האָט מען געדאַרפט עפענען דאָס געשעפט, איז די פרוי אַננאַ אָסטראָמאָגילסקא געוואָרען זעהר אונרוהיג. נאָכמעהר איז איהר געוואָרען פערדעכטיג, ווייל זי האָט אין שטוב נישט געפינען די שליסלען פון געשעפט. די פרוי איז אַוועקגעלאָפען צו איהר מאַנס ברודער און צוזאַ־מען מיט איהם זענען זיי אַוועק אין אָסטראָמאָ־גילסקיס געשעפט אויף פּיעטריקאָווער 17. די טיר פון געשעפט האָבען זיי געטראָפען געשלאָסען, נאָר פון אינווייניג האָט זיך געהערט אַ שטאַרקער ריח פון גאַז, זיי האָבען דעריבער גערופען דעם שלאָסער, וואָס וואוינט אויף דעם זעלבען הויף און געהייסען עפענען די טיר, ווען די פרוי אָסטראָמאָגילסקא מיט איהר שוואָגער זענען אַריין אין געוועלב, האָבען זיי דערזעהען פאַר זיך אַ שרעקליך בילד. אויף אַ שטוהל אין געוועלב איז געזעסען מיט אַנ'אויסגעקרימטען פּנים אָסטראָמאָגילסקי אָהן סמנים פון לעבען. די פרוי מיט'ן ברודער זענען צוגעלאָפען צו איהם וועלענדיג איהם מונטערען, דערווייל האָט זיי אַ שלאָג געטון אין נאָז דער גאַז, מיט וועלכען די גאַנצע שטוב איז געווען פול און זיי זענען געפאַלען פער־חלשטע אויף דער פאָדלאָגע. דאָס האָט דער זעהן דער שלאָסער, וועלכער האָט אַלאַרמירט די פּאָליציי און פּאָגאָטאָוויע.

די שטעטישע פּאָגאָטאָוויע, וועלכע איז גלייך אָנגעקומען אויפ'ן אָרט, האָט קאָנסטאַטירט דעם טויט פון אָסטראָמאָגילסקי, וועלכער איז געווען פער־סמט מיט גאַז. די צוויי פערחלשטע האָט די פּאָגאָ־טאָוויע מיטגענומען אין שפּיטאָל, זייער צושטאַנד איז נישט קיין געפעהרליכער.

ווי ס'זעהט אויס איז אָסטראָמאָגילסקי אינ־גאַנצען קיין וואַרשא נישט געפאָהרען, נאָר איז גלייך אַוועק אין זיין געשעפט, וואו ער האָט אויפ־געדרעהט דעם גאַז־קראַן און אַזוי אַרום בעגאַנגען זעלבסטמאָרד. דער זעלבסטמערדער האָט אויסגע־נוצט די 2 טעג חגא און אויסגערעכענט, אַז דער זעלבסטמאָרד זאָל זיך איהם איינגעבען.

נעבען דעם זעלבסטמערדער האָט מען געפינען עטליכע בריף געשריבען אויף פירמע־בלאַנקעטען, אַדרעסירט צו פערשידענע פּערזאָנען. אויפ'ן אָרט פון דער געשעהעניש איז אָנגעקומען אַ געריכטליך מעדיצינישע קאָמיסיע, וועלכע האָט צוזאַמענגע־שטעלט אַ פּראָטאָקאָל פון דעם געשעהעניש.

וועגען דער סיבה פון זעלבסטמאָרד דערצעהלט מען פערשידענע מעשיות: אָסטראָמאָגילסקי איז אַמאָל געווען אַ דרוקער־אַרבייטער און האָט אין די מלחמה־יאָהרען איבערגענומען דאָס פּערפומעריע געשעפט פון זיינס אַ ברודער. אָ. איז גערעכענט געווען פאַר אַ סאָלידען און אַנשטענדיגען סוחר, לעצטענס זענען אָבער די געשעפטען זעהר שלעכט געגאַנגען און ער האָט נישט געקענט נאָכקומען זיינע פערפליכטונגען און דאָס האָט איהם גענויט'ט ברענגען צו דעם שרעקליכען שריט.

צי באָיקאָטירט דער מלוכה'שער אַרבייטס־פערמיטלונגס־אַמט יודישע אַרבייטער?

ווי בעוואוסט האָט מיט אַ צייט צוריק די וואָיעוואָדזטווע אויסגעאיבט אַ דרוק אויפ'ן היגען מאַגיסטראַט, ער זאָל ענדערען דעם סדר פון צונע־מען אַרבייטער צו עפענטליכער אַרבייט. דאָס איינ־שרייבען און צונעהמען אַרבייטער אויף שטאָטישע אַרבייט איז איבערגעגעבען געוואָרען דעם מלוכה'שען פערמיטלונגס־ביוראָ.

אין דעם ביוראָ האָט געזאָלט געגעבען ווערען אַרבייט קודם כל די אַרבייטער, וואָס זענען בעלאַס־טעט מיט גרעסערע פאַמיליעס. ס'איז געווען צו ערוואַרטען, אַז דאָס מלוכהשע פערמיטלונגס־ביוראָ וועט זיך שטרענג האַלטען אין דעם גערעכטען פּרינ־ציפּ און וועט נישט מאַכען קיין חילוק ביים געבען אַרבייט צווישען יודען און נישט יודען אַרויסגעוויזען האָט זיך אָבער דער היפּך דערפון.

די פערעגיסטרירטע קריסטליכע אַרבייטער, וואָס זענען בעלאַסטעט מיט פאַמיליעס האָבען שוין לאַנג בעקומען אַרבייט, אַפילו פרייוויליגע אַרבייטען שוין דאָ'ניגען די יודישע פערעגיסטרירטע אַרבייטס־לאָזע זענען כמעט אַלע געבליבען פון דרויסען.

נעכטען איז פאָרגעקומען אַנ'אויסערסט בקאַנג ראַליעווער פאַל, וואָס בעווייזט, אַז מיר האָבען דאָ שוין צוטון מיט אָפענעם באָיקאָט אויף יודישע אַרבייטער מצד דעם מלוכה'שען פערמיטלונגס־ביוראָ.

דער מאַגיסטראַט האָט געמאַכט אַ בעשטע־לונג אין דאָ'יגען ביוראָ אויף 216 קאָמוניקאַציע אַר־בייטער און 152 פּלאַנטאַציע־אַרבייטער צו אַמען 368 אַרבייטער צווישען דער צאָהל איז געשיקט געוואָרען סך הכל 5... יודישע אַרבייטער.

די דאָזיגע אָפּגעטוענע עולה האָט פערשטעהט זיך צווישען די יודישע אַרבייטער, וועלכע האָבען פאַראַיאָהרען אין אַ גרעסערער צאָהל געאַרבייט ביי עפענטליכע אַרבייט אַרויסגערופען אַנ'אויסערגע־וועהנליכע אויפרעגונג, די בעל'עולהטע האָבען זיך געוואָנדען צום ראַטמ. מילמאַן, וועלכער איז גלייך אַוועק אין פערע'ריום פון מאַגיסטראַט, כדי צו אונטערוועגירען אין דעם ענין.

דער וויצע־פּרעזידענט ד"ר וויעלינסקי מיט וועלכען ראַטמ. מילמאַן האָט קאָנפערירט, האָט געענטפערט, אַז דער מאַגיסטראַט קאָן אין דער הינזיכט גאָרנישט העלפען, ווייל דאָס צושטעלען אַרבייטער געהער איצט אויסשליסליך צום מלוכה־שען פערמיטלונגס־ביוראָ.

היינט וועט אַ דעלעגאַציע פון קולטור־אַמט אינטערוועניר'ן אין דעם ענין ביים מלוכה'שען פער־מיטלונגס־ביוראָ.

עראָטישע אָרגיעס מיט מינדעריעהריגע מיידלעך
ענטדעקט געהיימנישען פון א נאַכט־לאָקאַל

(2) אויף שענקעוויטש 40 איז נישט לאַנג גע־עפענט געוואָרען אַ באַר „עמפּיר", זייט דאַן פלעגען דאָרט פאָרקומען אָפטע אַוואַנטורעס. די לאָקאַטאָרען האָבען אָנגעגעבען אַנ'אָנמעלדונג אין 8. פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט פון דאָרט איז דעלעגירט געוואָרען אַ פּשאָדאָווניק, וועלכער האָט נאָך אַנ'אויספאָרשונג פעסטגעשטעלט, אַז הגם דעם באַר האָט געהאַט אַנ'ערלויבניש אָפען צו זיין נאָר ביז 11 אַ זייגער, פלעגט ער זיין אָפען אַ גאַנצע נאַכט און דאָרט פלעגט זיך זאַמלען די „גאָלדענע" יוגענט. אין זאַל זענען געווען עטליכע געשלאָסענע לאָזשעס און פון דער זייט — עטליכע געשלאָסענע צימערען, וואו ס'פלעגען פאָרקומען עראָטישע אָרגיעס. מ'פלעגט אַריינפיהרען יוגענטליכע מערלעך, כמעט קינדער, שילערינס פון די היגע שולען און פּראָסטיטואירען זיי.

פאַר די מאָלצייטען, וואָס מ'פלעגט דערלאַנגען אין די קאַבינעטען, פלעגט דער אינהאַבער פון באַר שימאַנסקי, נעמען געפעפערטע און געזאַלצענע פּריי־זען. ס'פלעגט אָפט קומען צו קאָנפליקטען, און מ'האָט געמוזט אינטערווענירען פּאָליציי. שימאַנסקי האָט נישט אויסגעפיהרט די פאָדערונג צו שליסען זיין לאָקאַל 11 אַ זייגער ביינאַכט.

די פּאָליציי האָט צוזאַמענגעשטעלט עטליכע פּראָטאָקאָלען און איבערגעשיקט זיי צו דער שטראָף־אָפּטיילונג ביי דער שטעטישער סטאַראָסטווע.

נעכטען איז אין דער שטראָף־אָפּטיילונג פאָר־געקומען דער פּראָצעס. שימאַנסקי איז בעשטראָפט געוואָרען מיט 30 טעג אומבעדינגטען אַרעסט. א חוץ דעם האָט די שטראָף־אָפּטיילונג בעשלאָסען זיך צו ווענדען מיט אַ פאָרשלאָג צו דער אויפזיכטס־מאַכט, אַז ביי שימאַנסקין זאָל אָפּגענומען ווערען דאָס רעכט ווייטער צו פיהרען דעם באַר.

לאַנד־קאָנפערענץ פון „בנות אגודת ישראל"
דריטער טאָג

נעכטען אין דריטען טאָג פון דער קאָנפערענץ פון „בנות אַגודת ישראל" בעקומט דאָס וואָרט פ־ו ושענירער.

זי לערנט מיט די פערזאַמלטע, ווי אַ רבי מיט קינדער — תורה, ערקלערט וואָס עס בעדייטען די יודישע ברכות, מנהגים, ווי מען בעדאַרף זיי אָפּ־היטען און נאָכפאָלגען. זי רעדט וועגען דער צניעות פון יודישע טעכטער, וועגען בעשיידענקייט און פיהרט אויס, אַז די איצטיגע קליידונג פון יודישע טעכטער זענען ווייט פון בעשיידענקייט.

עס קומען אַרויף אין בעהאַנדלונג די קורצע קליידלעך, רעקאָלט, העלע שטרימף, איינגענע האָר, פּודער, מאַניקיור א. ד. גל.

עס ענטוויקעלט זיך איבער דער פראַגע אַ לעבהאַפטע דיסקוסיע, שטרימף האָבען אַ סך קאָ־לירען: טונקעל גרויע זענען גוט, בעשיידען אָבער צום קאָליר פון די שיך, מעגען מען טראָגען זאָקען אַ ביסעל העלער?

די העלע לייב־קאָלירטע שטרימף לענט מען פאָר צו פערבידענען.

פרוי ושענירער ערלויבט די שטרימף צו פאַר־בען אויף דונקעל ברוין.

צי מעג מען זיך פודערען שבת?

די פראַגע ווערט געלעזט האַלב גינסטיג — ווער עס קען זיך נישט בענעהמען אָהן דעם — מעג.

מאַניקיור איז אויסגעשלאָסען.. מאַניקיור אויף די הענד איז אין אַלגעמיין טרף.

צי מעג מען זיך קעמען שבת?...

די דיסקוסיע וואָלט ווייט פערפיהרט, עס איז אָבער ערקלערט געוואָרען אַ פּויזע.

נאָך דער פּויזע האַלט פּרל. ראָזאַ (וואַרשא) אַ רעפעראַט וועגען סאָציאַלער הילף, וועגען אָרגאַ־ניזירען פאַך־קורסען פאַר יודישע טעכטער, קאָלאָ־ניעס פאַר אָרימע קינדער א. ד. גל.

פּרל. שאַיע רעפערירט וועגען פּרעסע און ליטעראַטור.

דאַן הויבען זיך אָן בעריכטען פון די ערטער.

נאָך די בעריכטען בעגריסט דעם צוזאַמענפאָהר דער אָרטאָדאָקסישער ראַטמ. בערמאַן, דאַן ווערען אַריינגעטראָגען אַ גאַנצע רייהע רעזאָלוציעס וועגען פאָרם און אינהאַלט פון דער אַרבייט, וועגען אָרגאַ־ניזירען אַ לעהרער־סעמינאַר, און אַ פּראָטעסט־רעזאָלוציע געגען די רדיפות אויף די יודישע רעליגיע אין ראַטען־רוסלאַנד עס ווערען אויך אָנגענומען פאָרשלאָגע צו פיהרען אַ פּראָפּאַגאַנדע פאַר שומרי שבת און אַרויסצוגעבען בנות־יעקב ושטאָגען.

די שלוס־ווערטער האַלטען ד"ר יאַקובסאָן פון בערלין, הרב כהן, ראָ עגעס און פרידענטאָן.

נעכטען ביינאַכט איז פאָרגעקומען אַ פּרעסע־קאָנפערענץ מיט די דעלעגאַציע פון בויען דעם בנות־יעקב סעמינאַר אין קראָקאָ.

אומזאָץ־שטייער

(2) ווי בעקאַנט האָט זיך דעם 15 מאַי גע־ענדיגט דער טערמין פון איינצאָהלען אַ העלפט פון אומזאַץ־שטייער פאַר'ן יאָהר 1928. די שטיי־ער־אַמטען האָבען שוין בעקומען אַנ'אויפטראַג צו מאַכען עקזעקוציעס פאַר'ן נישט איינגעצאָהלטען אומזאַץ־שטייער. נישט געקוקט דערויף קענען נאָך די שטייער־צאָהלער איינגעבען ביטעס אויף פונ־אַנדערלעגען זיי דעם אומזאַץ־שטייער אין ראַטעס.

אַפּטייקען
היינט'גע נאַכט־דיזשורען

(2) וואָיטשיצקי, נאַפּיורקאָווסקאַ 27; דאַנע־לעצקי, פּיעטריקאָווער 127; אַלניצקי, וואָלטשאַנ־סקאַ 37; לייגוועבער, פּל. וואָלנאָשטשי 2; האַרט־מאַן, מלינאַרסקאַ 1; י. קאַהאַן, אַלעקסאַנדראָוו־סקאַ 80.

געגען קאָנקורענץ פון אָפּשפּאָר־קאַסעס

(2) דאָס אינערן־מיניסטעריום האָט צוגעשיקט אַ צירקולאַר צו דעם וואָיעוואָדע, אַז ס'איז נישט בעוואונשען, אַז אויף איין און דעמזעלבען אָרט זאָלען זיך גרינדען און עקזיסטירען צו צוויי, אָדער אַפילו מעהר אָפּשפּאָר־קאַסעס, וועלכע פיה־רען צווישען זיך אַ גרויסע קאָנקורענץ.

טאָג־נאָטיצען

מ'דאַרף האָבען אַחריות פאַר געשיכטע

מ'קען נישט לייקענען, אַז די געזעלשאַפט־ליכקייט אין אונזער שטאָט ענטוויקעלט זיך. נישט נאָר עס גרינדען זיך נייע פילאַנטראָפּישע, ווירט־שאַפטליכע, קולטורעלע און פּראָפעסיאָנעלע פער־איינען, נאָר די אַלטע געהען אין זייער ענטוויק־לונג ווייט אַוועק און מוזען אָננעהמען מאָדערנערע פאָרמען און אַריינצונעהמען אין זייער טעטיגקייט אַ מעהר מאָדערנעם אינהאַלט.

זעהען מיר, אַז אַמאָליגע פּרימיטיווע יתומים־הייזער האָבען זיך צוערשט פערוואַנדעלט און מאָדערנע ערציהונגס־הייזער, דאַן אין אינטערנאַ־טען און שפּעטער אַפילו אין פערמעס. ס'ענטוויק־לען זיך אויך פון די יתומים־הייזער בורסעס און אַפילו האַנדווערקער־שולען.

פילאַנטראָבישע אינסטיטוציעס, וועלכע האָבען בעגרעניצט זייער טעטיגקייט אויף אַהיימשיקען משמורים צו קראַנקע, האָבען זיך איצט פערוואַנ־דעלט אין אַמבולאַטאָריום'ס מיט פיזיקאַליש־טעראַפּישע קאַבינעטען מיט קליניקס א. א. וו.

זעהען מיר, אַז אַמאָליגע חברה חיטים האָט זיך פערוואַנדעלט אין אַ מאָדערנעם פּראָפעסיאָנע־לען שניידער־פעראיין און דאַן אין אַנ'אָרגאַניזיר־טען צעך. טאַקע די פייערונג פון עפענען דעם יודישען שניידער־צעך האָט בעוואויגען זיך אָפּצו־שטעלען אויף דער פראַגע, אַז דער גאַנצער ענט־וויקלונגס־פּעריאָד פון דער יודישער געזעלשאַפט־ליכקייט געהט אין געשיכטליכען זין אינגאַנצען פערלוירען. עס ווערען נישט געזאַמעלט קיין שום מאַטעריאַלען פון וועלכע דער קומענדיגער היס־טאָריקער זאָל קענען געבען אַ גענוי'ע בילד פון דער אַרבייט און טעטיגקייט פון די לאָדזער יודען פון סאַמע אָנהויב ביז'ן סאַמע סוף. די אַרכיוואַלע מאַטעריאַלען ווערען אַבסאָלוט נישט געזאַמעלט און געהען אינגאַנצען פערלוירען. אַ סימן דערצו האָבען מיר, אַז אויף דער פייערונג פון עפענען דעם שניידער־צעך האָט מען אַפילו נישט געהאַט קיין מאַטעריאַלען וועגען דער געשיכטע פון שניידער־מייסטער־פעראיין, וועלכער איז איינע פון די עלטסטע פּראָפעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציעס אין לאָדז.

דאָסזעלבע האָבען מיר בעמערקט למשל ווען דער לאָדזער האַנדווערקער־פערבאַנד האָט געפיי־ערט דעם 15־יעהריגען יובילעאום פון זיין עקזיס־טענץ. ס'איז דעמאָלט אונמעגליך געווען צו געפי־נען די געהעריגע מאַטעריאַלען, כדי אָנצושרייבען די געשיכטע פון די 15 יאָהר, ווער שמועסט שוין וועגען דער געשיכטע פון פאַר די 15 יאָהר.

היוצא לנו מדברנו. אַלע יודישע געזעלשאַפט־ליכע אינסטיטוציעס אין לאָדז דאַרפען אונבע־דינגט האָבען אַביסעל מעהר אַחריות פאַר דער געשיכטע און זאַמלען אַלע מאַטעריאַלען, וואָס קענען אַמאָל נויטיג זיין פאַר דעם שרייבער פון דער געשיכטע פון די יודען אין לאָדז.

י. ד.

Ciechocinek
„Wiktorja" ווילאַ — וולאַצלאַווסקאַ־גאַס
Dr. med. W. Łaski
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 1־טען יוני 1929. 2728

פאבאר פון יאהרגאנג 1908

היינט, מיטוואך, שטעלען זיך צו דער פאבאר-קאמיסיע נומער 1 (פאמארסקא 18) די מאנספער-שויצען פון יאהרגאנג 1908, וואס וואוינען אין 3-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף S פון Sy ביז'ן סוף.

פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אנראדאווא 34) דער יאהרגאנג 1908 פון 6-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף אלע בוכשטאבען.

פאבאר-קאמיסיע נומער 3 (זאקאנטנא 82) דער יאהרגאנג 1907 מיט קאטעגאריע „B" פון יאהר 1928 פון 7-טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די בוכשטאבען J. K. L. Ł. M. N. ו.

רעגיסטראציע פון „פרעמדע"

(—) היינט דארפען זיך מעלדען די פרעמדע אויף קילינסקי גאס 152, ביי וועלכע די פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן מיט דעם אות W.

ביים רעגיסטרירען דארף מען האבען ביי זיך די פערזענליכע דאקומענטען, א צייגניש פון אידענטישקייט און צוויי פאטאגראפיעס.

פערד-איבערזיכט

(מ) היינט, מיטוואך, דארף מען צושטעלען אויפ'ן האלער-פלאץ אלע פערד, וועמענס בעזיצער עס וואוינען אין 14 קאמיסאריאט און זייערע פאמיליען-נעמען הויבען זיך אן אויף M. N. O. P. R. S. T. U. W. Z. Ż.

אפקלאנגען פון די מיסברויכען

אין דער קאלישער סוחרים-באנק

(2) בשעתו האט ארויסגערופען א סענסאציע וואס דער געוועזענער דירעקטאר פון דער קאלישער סוחרים-באנק, וועלכער האט פערשווינדעט א גרעסערן בעטראג, האט זיך אליין צוגעשטעלט צום אויספארשונגס-ריכטער.

איצט האט דאס געריכט בעשטימט קויציע פון 30 טויזענד זלאטעס. אזוי ווי מיזנער האט די קויציע נישט אריינגעבראכט, וועט ער זיצען אין ארעסט ביז'ן פראצעס.

מען גרייט זיך צו בעזייטיגען דעם רויך

(ה) דאס אינערן-מיניסטעריום ארבייט אויס א פעראָרדנונג וועגען בעקעמפען דאס פעררויכערען די שטעט, אין צוזאמענהאנג דערמיט, האט זיך די האנדעלס-קאמער געווענדעט צום האנדעלס-מיניסטער מיט א ביטע אז דער פראיעקט פון דער פעראָרדנונג זאל צוגעשיקט ווערען דער קאמער אויף ארויסצוזאגען א מיינונג וועגען דעם, אין די מאטיווען ווערט אנגעגעבען, אז פאר לאדז אלס א פאבריקס-שטאט האט די ראזיגע פעראָרדנונג א ספעציעלע בעדייטונג.

שלום אין דער האנדעלס-קאמער

(—) אויף דער קאנפערענץ וואס איז נעכטען פארגעקומען צווישען דער האנדעלס-סעקציע און דער אינדוסטריע-סעקציע אונטערן פארזיץ פון פרעזעס פון דער ווארשעווער האנדעלס-קאמער ג. מיניסטער קלארנער איז געקומען צו א פרינציפיעלען הסכם וועגען א ווייטערדיגער צוזאמענארבייט אין דער האנדעלס-קאמער.

די האנדעלס-סעקציע האט מסכים געווען אז זי וועט אויף דער נאהענטסטער פלענאר-זיצונג פון דער האנדעלס-קאמער אננעהמען א בעשלוס צו פערגרעסערען מיט 6 פערזאן די צאהל ראטמענער פון דער אינדוסטריע-גרופע.

פאבראוועס ווילען נישט בעצאלען פאר טראמוואי-בילעטען

נעכטען אינדערפריה איז דער קאנסטאנטינער טראמוואי אנגעקומען מיט א גרויסער פערשפעטיגונג. פיל פון די, וואס האבען געאיילט קיין לאדז זענען אנגעקומען צופוס. ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז אויפ'ן טראמוואי, וואס איז געגאנגען פון קאנסטאנטין קיין לאדז, האט א גרופע יונגעלייט זיך אפגעזאגט אויסצוקויפען בילעטען, ערקלערענדיג, אז זיי פאהרען זיך צוצושטעלען צום פאבאר און דארפען דערפאר בעפרייט זיין פון אפצאהל. דער קאנדוקטאר האט נישט געוואלט אנערקענען זייער אזא פריוועלעגיע און געפאדערט זיי זאלען פערלאזען דעם וואגאן. דאס אונטער-האנדלען האט געדויערט א צוויי שעה אהן רעזולטאט. דער טראמוואי האט זיך דערווייל נישט גערירט פון ארט און די פאסאזשירען, וואס האבען געאיילט קיין לאדז האבען זיך געלאזט צופוס, אנקומענדיג נאטירליך מיט א פערשפעטיגונג.

עקספארט

(ה) דאס ביוראָ פון דער האנדעלס-קאמער (מארגאנאווא 63) האט דערהאלטען מיטיילונגען: אן עגיפטישע פירמע אין אלעקסאנדריע וויל אנעמען פערטרעטונגען פון פוילישע פאבריקען (טעקסטיל), פאפיר, אייזען-אויסארבייטונגען, מעבעל, שיך און לעדער אויסארבייטונגען, כעמיקאליען.

א פירמע אין סידני וויל אנעמען א גענעראל-פערטרעטונג אויף בוימוואלענע און וויר-אויסארבייטונגען פאר אויסטראליען.

בלוטיגע נקמה צוליב ליבע

נעכטען אין אווענט האט זיך אויף פשעבודזעלניאנא 82 אפגעשפילט פאלגענדע בלוטיגע דראמע.

צוויי 17-יעהריגע יונגעלייט משעסלאוו לאפקא און וואצלאוו זשעזשניטשאק האבען זיך ביידע געליבט אין איין מיידעל.

דאס מיידעל האט אויסגעקליבען זשעזשניטשאקען. לאפעק האט בעשלאסען אפצורוימען זיין קאנקורענט. האט ער איהם אפגעווארט אין אווענט ביים טויער און איהם אריינגעזעצט א מעסער אין פלייצע. לאפעק איז ארעסטירט.

דויערנדער שטרייק

פון די פריזיער-ארבייטער

(2) נעכטען איז קיין לאדז געקומען דער סעקרעטאר פון דער צענטראלע פון די פריזיער-ארבייטער, כדי צו בעקענען זיך מיט'ן גאנג פון שטרייק. ס'איז פארגעקומען א קאנפערענץ פון ביידע פריזיער-ארבייטער-פעראיינען (יודישען און פוילישען) ס'איז בעשלאסען געווארען דעם שטרייק צו פערשארפען, ארויסציהענדיג די פראקטיקאנטען. די צענטראלע האט צוגעזאגט אין פאל ווען דער שטרייק זאל זיך פערשלעפען, צו שיקען אונטערשטיצונגען פאר די שטרייקענדע.

קריזיס און... אורלויב

(2) די אדמיניסטראציע פון שייבלער און גראהמאנ'ס פאבריק האט בעשלאסען צו שליסען פון 20 מאי ביז'ן 4 יוני די שפינערייי און וועבעריי. אלע ארבייטער ווערט אויף דער צייט געגעבען אורלויב.

זעלבסטמארד פון א 12-יעהריג מיידעל

אויף 6 שיערפיען גאס 96 איז בעגאנגען זעלבסטמארד די 12-יעהריגע יאנינקא קראיעווסקא.

די סבה פון דעם זעלבסטמארד זאל זיין די, וואס דאס קינד האט געבעטען ביי דער מוטער עטליכע גראשען און די מוטער האט איהר אין דעם אפגעזאגט.

ארעסטירט די מערדער פון יודישען קצב

(2) ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט מען הינטער קאליש געפונען דעם טויטען קערפער פון קאלישער פלייש-סוחר משה אייכמאן. אייכמאן איז ערמארדעט געווארען דורך באנדיטען ווען ער איז געפאהרען קיין לאדז. איצט האט זיך דער פאליציי איינגעגעבען צו ארעסטירען די מערדער. זיי האבען זיך ארויסגעוויזען אלס ערנעסט בוש און וויקטאר יאנטשאק.

פון די העברעאישע גימנאזיעס

ווי מען טיילט אונז מיט, קומט שוין זייט אייניגע טעג פאר דאס איינשרייבען פון נייע שילער און שילערינס אין די גימנאזיעס פון פעראיין פאר יודישע מיטעל-שולען אין לאדז. שילער דארפען זיך פערשרייבען אין די קאנצעלאריעס פון דער ערשטער מענער-גימנאזיע, מאגיסטראצקא 21, אדער פון דער צווייטער מענער-גימנאזיע, מאגיסטראצקא 22.

שילערינס — אין דער פרויען-גימנאזיע, פיראטראנאוויטשא 7.

ראנ ווערען אויך אנגענומען קינדער, סיי יונגלעך, סיי מעדלעך, אין דער אונטערשטער פארבערייטונגס-קלאס, אינ'ם עלטער פון זעקסטהאלבען יאהר אן.

היינט—ערעפנונג פון „גאנג"

היינט אין אווענד קומט פאר די ערעפנונג פון רעווי-טעאטער „גאנג". אין דער הויפטראלע טרעט אויף האנקא רונאוויעצקא, וואס האט פאר-ציאהרען אין לאדז געהאט גרויס ערפאלג.

אכטונג, הילף!

(2) דאס פאסט-מיניסטעריום האט אויפגעקלערט די טעלעגראף- און טעלעפאן-אמטען, אז אין פאל, ווען עס ווענדען זיך געליטענע פון רויב-אנפאלען, פערפלייצונגען, שרפות א. א. וו., דארפען זיי ערלעדיגט ווערען אויסער דער רייה. טעלעגראמעס וועגען הילף דארפען אנגענומען ווערען אומזיסט.

ארטור שיק'ס אויסשטעלונג

דאס געשפרעך פון טאג

די מיניאטורען פון „קאלישער סטאטוט" וואס שיק האט אויסגעשטעלט אין לאקאל פון „באנק גאספאדארסטווא קראיאווגא", פיעטריקאווער 74 בעזוכען טעגליך טויזענטער מענשען, וואס געהען אוועק ענטציקטע פון דעם וואונדערבארען ווערק.

די דאזיגע הערליכע צייכנונגען, וואס זענען יקר-המציאות פון דער „קליין-קונסט"-מאלעריי האבען ארטור „שיק'ען פערשאפט א וועלט-נאמען און ער ווערט היינט פערעכענט פאר דעם אונפערגלייכליכען מייסטער פון דער מיניאטור. אין די לעצטע טעג האט צווישען אנדערע איינגעקויפט שיק'ס רעפראדוקציעס צום „קאלישער סטאטוט דער לאדזער שטאט-ראט.

בעקוקען שיק'ס וואונדערבארע בילדער-אויסשטעלונג איז א גענוס, א גייסטיגער פערגעניגען, וואס בלייבט לאנג אין זכרון.

ארום די שקל-אקציע אין לאדז

(קאמוניקאט).

ווי בעקאנט איז די ציוניסטישע ארבייטס-פארטיי „התאחדות" אין לאדז נישט פערטרעטען אין לאדזער שקל-קאמיטעט, זי פיהרט אדורך א זעלבסטשטענדיגע שקל אקציע, וועלכע האפט צו געבען בעפרידיגנדע רעזולטאטען. אין משך פון די לעצטע טעג זענען פארגעקומען א רייה פערזאמלונגען און פעראנטאלטונגען געווידמעט די שקל אקציע, ס'איז ארויסגעגעבען געווארען אויפרופען צו די מיטגלידער און סימפאטיקער וועגען פערענדיגען ענטגילטיג די שקל-אקציע ביז דעם 25. ד. ח. שוין אין די נאהענסטע טעג קומען פאר א רייה פראפאגאנדע-פערזאמלונגען געווידמעט די נאהנטע קאנגרעס-וואהלען.

בריף אין רעדאקציע

געעהרטע רעדאקציע!

אזוי ווי עס איז געוועזען געשריבען אין אייער ח' צייטונג „נייער פאלקסבלאט" פון מאנטאג דעם 20[5 ד. י. אז פרנס פליוואצקי האט אויף דער קהלה-זיצונג געפרעגט, „צי ווייסט די פערוואלטונג אז ס'איז געשלאסען געווארען דעם רב'ס תלמוד תורה, ווייל עס איז נישט געוועזען מיט וואס אויסצוצאהלען די מלמדים ?" בעטען מיר דאס אפצורופען ווייל דעם רב'ס תלמוד תורה איז ח"ו נישט געשלאסען, און מיר האבען זי נארנישט געראכענט צו שליסען, מיר האבען נאר אין אונזער אויפרוף געפאדערט פון יודישען לאדז צו געבען גרויסע נדבות, כדי מיר זאלען נישט ברויכען צו מאכען קיין רעדוקציע, וואס מיר בעטען אויך יעצט, אבער פון שליסען, איז קיין רייד נישט געוועזען. מיט אכטונג

די פערוואלטונג פון דער ת"ת ע"ש הרב זצ"ל פרעזעס — יחיאל יצחק בערמאן.

פון יודישען טעאטער

לידיא פאטאצקא'ס אויפטריט אין „ליבע און ליידענשאפט.

מיר קאנסטאטירען! לידיא פאטאצקא איז א שטארקע דראמאטיש-שוישפילערישע קראפט, א קינסטלערין פון א גאר הויכער קלאס.

צו איהר ערשטען אויפטריט אין לאדז האט פאטאצקא אויסגעוועהלט שעלדאנס דראמא „ראמאן", די וואהל איז נישט קיין געלונגענע. „ראמאן" איז א פסיכאלאגישער שטודיום פון ליבע, ליידענשאפט אין אייפערזוכטס-געפיהלען ביי מענשען פון פערשידענע פעלקער און טעמפעראמענטען (איטאליענערין, אמעריקאנער און האלענדער) פון פערשידענע עלטער און פערשידענע שטאנדען (זינגערין, פאסטאר, באנקיר) דער יעניגער, וואס וויל דאס דאזיגע פראבלעם לעזען מוז לייענען און שטודירען און עס לאזט זיך נישט אזוי לייכט איבערגעבען ווי דאס דארף געטון ווערען אין א סצעניש ווערק, דערביי פעהלט נאך דער דאזיגער דראמע איינע פון די גרעסטע סצענישע מעלות — עס פעהלט אקציע.

און ווייטער: שעלדאנס „ראמאן" איז נישט צוגעפאסט פאר דער יודישער ביהנע און פאר אונזער בעגרעניצטען און איינגעראהמטען טעאטער-עולם, דערמיט וויל איך נישט זאגען, אז מ'דארף נישט אריבערפיהרען קיין סצענישע אייראפעאישע ווערק אויף דער יודישער ביהנע — גראד פערקעהרט, איך וויל אויך נישט זאגען, אז די האנדלענדע פערסאנאזשען אין ווערק, וואס ווערען אויפגעפיהרט אויף דער יודישער ביהנע מוזען דוקא זיין יודען — חלילה. די האנדלונג פון דער פיעסע דארף אבער פסיכאלאגיש זיין אויפנעהמבאר פאר'ן יודישען טעאטער-עולם, אינ'ם „ראמאן" איז דאס נישט דער פאל. יודען קענען נישט פערשטעהען, אז די תפילה „אווע מאריא גראציע פלענא" זאל אריינברענגען אין הייליגקייט, אז דאס ליד זאל קענען דערמאהנען אין א יונג פערשטארבענע מאמע, אז דאס ליד זאל קענען הייליגען צו העכערע אידעאלען, זאל קענען זיין אן איבערברוך אינ'ם לעבען פון א מענשען.

פון דער צווייטער זייט מוזען מיר מודה זיין, אז אין דער פיעסע האט די גאסטראלירענדע קינסטלערין די מעגליכקייט ארויסצוווייזען א היבשען טייל פון איהר גרויסע קינסטלערישע מיטלען, פון איהר סובטעלקייט און עלעגאנץ, פון איהר שפילען און טאלענט.

לידיא פאטאצקא קרעאירט אין דער זינגערין קאוואליני נישט איין ראל: זי שפילט די עלעגאנטע סאלאן-דאמע, די אנערקענטע זינגערין די פערפיהרערישע, די שרעקליכע (ווי מ'רופט זי אויף דער ביהנע) פרוי די ליידענשאפטליכע פרוי, די ליבענדע פרוי, די ליידענדע פרוי, די זינדיגע פרוי און די עהרליכע פרוי, און די אלע מאמענטען זענען, דורך און דורך קינסטלעריש, ווייל זיי ווערען איבערגעגעבען דורכ'ן צושויער-רוים, ווייל מ'גלויבט דער קינסטלערין, — אז אלע איבערלעבענישען פון דער פרוי, וועלכע פערפיהרט מענער ביז דער פרוי, וועלכע פערליבט זיך אויף טויט אין א פאסטאר זענען אויפריכטיגע און ערנסטע, נישט קיין קינסטליכע נאר אמת'ע. דאס איז די קראפט פון לידיא פאטאצקא'ס קונסט פון איהרע הויך-אייראפעאישע און מאדערנע טעאטער-מיטלען, אהן דעם איבעריגען ביליגען פאטאס, אהן היסטעריע און דראמאטעווען.

דערביי מוז מען אונטערשטרייכען דער קינסטלערינס דיקציע, איהר זעהר שעהנע שטים, איהר פיגור און ביהנע-שטעלונג.

האט טאקע לידיא פאטאצקא דורך איהר רעזשי און שפילען געראטעוועט די גאנצע פיעסע, האט דער פערעלטערטער פראבלעם פון מחבר געגעבען בלוט און פלייש, געזאפטיגט דורך איהר קונסט, גע'כשר'ט דורך איהר גרויסען שוישפילערישען טאלענט.

און שפילט זיך די שוישפילערין כיטרע מיט די מענער, פיעשטשעט זי איהר מאלפעלע, זינגט זי „אווע מאריא", ליבט זי דעם פאסטאר, אדער קריגט זי זיך מיט איהרע בעדינטע — רופט דאס אומעטום ארויס די קינסטלערישע רעפלעקסען וואס דרינגען אריין אין צושויער-רוים, בעצווינגען דעם צושויער און שמידען צו זיין אויפמערקזאמקייט צו דער ביהנע, דאס איז די דעפיניציע פון קונסט.

דער „ראמאן" שפילט זיך אפ אייגענטליך, נאר צווישען צוויי מענשען: צווישען דער איטאליענישער זינגערין. קאוואליני (פאטאצקא) און דעם אמעריקאנער פאסטאר טאמאס (האמבורגער) דער פערבינדער פון די סצענען אין דער דראמא איז דער באנקיר וואן-דייל (ראקאוו) א חוץ עטליכע עפיזאדען-ראלען:

דער אפטער איינגעהער פון יודישען טעאטער מוז אויסדריקען די פולסטע אנערקענונג אלע אנטיילנעהמער אין דער דאזיגער פיעסע, די אקטיארען פון לאדזער ארטיסטען-קאלעקטיוו האבען אראפגעווארפען פון זיך די באנאלע שטענדיגע „בינקע-פינקע" בגדים און מינ'ס און הגם זיי שפילען ראלען, וואס זענען פרעמד פון זייער סביבה, האבען זיי אין זיי אריינגעלעגט אזוי פיל פערשטענדניש, ווילען און קענטניש, אז מ'האט זיי פשוט נישט דערקענט, האמבורגער אלס פאסטאר האלט אויס דעם כאראקטער און שפילט מיט פיל פערשטענדניש און טעמפעראמענט. דאס זעלבע איז אויך מיט יוליוס ראקאוו אין זיין ראל פון באנקיר וואן-דייל.

ממש פרעכטיג זענען געווען די עפיזאדען ראלען פון די פרויען: פאדערמאן, בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, און די ה"ה ראבינאוויטש און מאטקאוו.

די קאסטיומען און דעקאראציעס ריין און צוגעפאסט צום גייסט פון דער צייט, ווען די האנדלונג קומט פאר. ווי קומט אבער, אז דער לאדזער „עקספרעס וויעטשארני" זאל אנזאגען די בשורה וועגען קאוואליניס טוט? און צי דארף טאקע דער פארהאנג-ציהער אראפרייסען יעדע פארשטעלונג ?

א טעאטער-אווענד מיט לידיא פאטאצקא איז אן אמת'ער נחת-רוח, אן אמת'ע קינסטלערישע סאטיספאקציע, דעם טעאטער-דירעקטאר בעזמאן קומט טאקע א יישר כח פאר צוגרייטען די דאזיגע קינסטלערישע אימפרעזע.

י. דאנקין.

נקמה פון א אפגענארט און פערפיהרט מיידעל

קנאפע 5 יאהר האט זיך געצויגען דער גליקליכער ראמאן צווישען דער פאננא צ. פון פולנאצנא, און דעם פאצעט ש. פון קאנסטאנטינער.

אמת, אין משך פון דער צייט, זענען צווישען פערליבטען פארעל אויסגעבראכען נישט איינמאל גפוויסע ברוגז'ן אזוי ווי איינער איז אבער געווען צו שטארק אנגעוויזען אויפ'ן אנדערען, האבען אזעלכע ברוגז'ן, פערשטעהט זיך, נישט געקענט לאנג דויערן.

ש. איז געווען, פונקט, ווי אלע אנדערע לאדזער פאצעטען, א זאוואראווי לייידיג-גייער און א חוץ מאניקירטע נעגעל און גע'רעטע וואנסעס, קיינמאל נישט געהאט קיין אייגענעם גראשען ביי דער גשמה. נאר געלעבט פון „כאשען-געלד", וואס זיין גארסאנקע, די פאננא צ. האט איהם יעדען טאג אונטערגעשטעלט און דעריבער טאקע, ווען אין דער קעשענע האט אנגעהויבען צו פייפען דער דלות, די קעלנער אין די צ'קירניעס האבען אויפגעהערט צו קרעדיטירען און די בעלי חובות האבען איהם אויך נישט געלאזען איבער דער גאס רוהיג דורכגעהן, האט זיך בחרפתנו, דער שטאלצער פאצעט ש. געמוזט מיט דער פאננא צ. איבערבעטען.

די פאננא צ. האט דעסגלייכען זיך אויך נישט געקאנט ערלויבען צו לאנג צו שפילען איהר ברוגז-טאנץ מיט איהר קאוואליר, ערשטענס דערפאר, ווייל זי איז אין איהם שוין געווען צו ווייט „אנגאזשירט", צווייטענס האט זי זיך געשעהמט פאר איהרע חסידישע עלטערן און משפחה, וועלכע האבען שוין אויסגעפרובט אלע מיטלען אפצורייסען זי פון דער „גאלער טראמבע" און דריטענס איז איהר סתם געגאנגען אין אמביציע לגבי איהרע קאלעזשאנקעס אזוי, אז יעדעס מאל, ווען זי האט בעמערקט, אדער זי איז געוואויער געווארען, אז צו איהר פאצעט ש. שארען זיך צו אנדערע אמאטארקעס, האט זי צוריק מיט איהם אנגעקניפט די איבערגעריסענע בעציהונגען.

נאך יעדען אזא ברוגז, איז די פאננא צ. צוגעשטאנען צו איהר געליבטען און דורכאויס געפאדערט פון איהם, אז ער זאל שוין מיט איהר ענדליך געהן אונטער דער חופה בכדי, אז עס זאל איינמאל פאר אלע מאל א סוף נעהמען צו די כסדר'דיגע פלאטקעס און קריגערייען.

ש. האט אבער פון דער ערשטער מינוט אן געמיינט נאר די קניידלעך און נישט די הגדה. דער בחור האט קיינמאל ערנסט נישט געטראכט וועגען דער פערגרינטער און געשטיפעלטער פאננא צ., נאר ער איז בלויס אויסען געווען דורך איהר אויסצופלומפען דעם פאטערס קאסע.

דעריבער האט ער זי יעדעס מאל, ווען זי האט איהם גענומען נודזשען וועגען שטעלען מיט איהר א חופה, פערטשאקעט מיט פערשידענע אויסריידען און כסדר דעם ענין אפגעשלעפט.

ענדליך האט פריילין צ. אנגעהויבען פערשטעהן די אמת'ע כונה פון איהר געליבטענס טאקטיק און זי האט ענטשלאסען פערלאנגט פון איהם א קאטעגארישען ענטפער: יא, אדער ניין.

דער פיפיגער ש. האט געזעהן, אז לענגער וועט זיך איהם נישט לאזען שפילען די קאמעדיע, מיט דער פאננא צ., האט ער איהר אנומעלט ערקלערט גאנץ אפען, אז אייגענטליך איז ער אין איהר פערליבט ביז איבער די אויערן, נאר פונדעסטוועגען קאן ער, אלס דזשענטעלמען, מיט איהר נישט חתונה האבען, אהן דער הסכמה פון איהרע עלטערן. אזוי ווי איהרע עלטערן וועלען אבער בשום אופן נישט מסכים זיין איהם צו נעהמען פאר אנ'איידעם, נישט דערפאר, ווייל ער איז א „גוי" נאר דערפאר, ווייל ער איז „גאלע" און א ליידיג-גייער, מוז ער קודם כל, זיך בעמיהען צו קומען צו א שטיקעל תכלית און זיך זעהן אומבעדינגט איינצוארדנען עפעס א געשעפט. דעמאלט, ווען ער וועט זיך שוין האבען ארויפגעארבייט, וועלען שוין די עלטערן גערן איינגעהן אויפ'ן שידוך און ער וועט מיט איהר חתונה-האבען.

דערווייל וואלט ער געדארפען האבען א גרעסערע סומע געלד זיך צו דינגען א לאקאל, אריינצושטעלען איינריכטונג און זיך איינצוקויפען א ביסעל סחורה.

דער פלאן איז דער נאאיווער צ. זעהר געפעלען און זי האט איהר געליבטען צוגעזאגט בקרוב צו פערשאפען די נויטיגע סומע געלד.

דורך דער צייט איז איהר פאטער געשטארבען און די קינדער האבען זיך איינגעטיילט די איבערגעבליבענע ירושה בלויז פון איין פערקויפט הויז איז אויף דער פריילינס חלק אויסגעפאלען אנ'ערך א 5 טויזענד דאלאר.

דער פאן ש. האט מיט עפעס א שווינדלערישען קונסט-שטיק ארויסבעקומען פון דער פרל. ש. די „מאטניא" און באלד דערנאך אין ערגיץ פערשוואונדען געווארען, איבערלאזענדיג זי נאך, ווי ס'פערשטעהט זיך, אין אנדערע אומשטענדען.

דער פריילין צ. האט דער עסק זעהר שטארק געקרענקט און נישט ווילענדיג אריינפאלען אין לייטישע מיילער, איז זי אויך באלד אוועק קיין אויסלאנד און איז דארט שוין פערבליבען ביז איבער דער קינפעט.

די מוטער און די משפחה זענען געווען אויסערגעווהענליך פערצווייפעלט און פערביטערט נישט אזוי ווייט צוליב'ן טויט פון זייער מאן און פאטער, נאר נאך מעהר דורך דעם עגמת נפש און חרפות, וואס די טאכטער האט זיי פערשאפט, נאר דאך האבען זיי זיך בעמיהט די שווערע איבערלעבענישען צו פערגעסען.

דערווייל האט זיך דער פאן ש. ווידער אנגעהויבען צו בעווייזען אויפ'ן לאדזער ברוק.

דער פערשוין האט זיך דא באלד אויסגעזוכט א פערמעגליכען שידוך און דוקא דער פריילין צ'ס א נאהענטע קאלעזשאנקע און זיך גענומען גרייטען צו דער חתונה. וועגען דעם האט זיך דערוויסט פרל. צ. און זי האט בעשלאסען תיכף אהיים צו פאהרען.

געקומען איז זי אהן קינד, ווייל דאס קינד איז געשטארבען. צו דער חתונה האט זי שוין בעהאט פערשפעטיגט נאר עס האבען געדארפט פארקומען אין נאהענטסטען שבת די אז. ג. „פאפראווינעס".

פרל. צ. האט בעשלאסען נקמה צו נעהמען אן איהר בעשווינדלער און פערפיהרער און אויך אן איהר פאלשער קאלעזשאנקע. זי האט זיך דערוויסט ביי א היגער אקושערקע, אז מיט עטליכע וואכען צוריק האט א שעראדזער מיידעל געבוירען א קינד און זי וויל גערן דערפון פטור ווערען.

פרל. צ. איז אוועק אויפ'ן אנגעגעבענעם אדרעס און פאר א פאר גילדען האט דאס אומגליקליכע מיידעל גערן אפגעטרעטען דאס זינדיגע נפש'על.

ווען די קאלעזשאנקעס און קאלעגעס, מחותנים און משפחות האבען זיך שוין געהאט פערזאמעלט אין דער פראכטפול איינגעארדנעטער דירה, ביים יונגען פארפאלק אויף די פאפראווינעס, מיטברענגענדיג יעדער ווי דער סדר עולם איז, פערשידענע מתנות, האט פריילין צ. צוגעשיקט דעם פארעל דאס קינד.

נישט ווילענדיג, אז די מעשה זאל דערגעהן צו דער עפענטליכקייט, האט דער יונגערמאנטשיק דאס „דרשה-געשאנק" דערווייל אוועקגעגעבען צו א באלומער אם און זיך פערפליכטעט פאר דער ערציהונג צו בעצאהלען א בעשטימטע סומע חודש-געלד.

Dr. med. H. Lubicz

צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער שוואכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפ (האר-אויספאל)

נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 26-02

אינערליכע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לונגען-און הארץ-קראנקהייטען, בעשטראהלונגען און קינסטליכע אין דער היים פון 3—5 נאכמיטאג.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן און א. קאמפאניעיץ.

וויקלאמען אונזער גרויסער גאסט!

די פרעמיערשע פון ניו-יארקער בן-עמי'ס קונסט-טעאטער און פון פעטערבורגער ניעזלאבין און בערלינער מאקס ריינהארדט'ס טעאטערס

לידיא פאטאצקא

היינט, מיטוואך, דעם 22-טען מאי, 9 אין אווענד

צום 1-טען מאל אין לאדז דאס גרויסע ענגלישע ווערק, וועלכעס האט געהאט דעם גרעסטען ערפאלג אויף די גרעסטע אייראפעאישע ביהנעס

„ליבע און ליידענשאפט" (ראמאן)

אין 3 אקטען מיט פראלאג און עפילאג פון שעלדאן.

הויפט-ראל „קאוואליני" (איטאליענישע זינגערין) — לידיא פאטאצקא.

אנאנס! שבת, דעם 25-טען מאי ד. י., 9 א זייגער אווענד צווייטע פרעמיערע פון לידיא פאטאצקא

„הערבסט-פידלען"

ס'נעמט אנטייל (לויט א. ב.) פרויען: בעזמאן, באריסאווא, מאכאראווסקא, נערה, פאדערמאן, קארעני, קאמפאניעיץ. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, מאסקאוו, נייהויז, פאלאנסקי, ישראל קאמפאניעיץ, ראבינאוויטש, ראקאוו.

אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען שוין צו בעקומען ביי דער קאסע.

א ראמאן פון סוחרים-לעבען

(א לאכערייקע)

אין א שעהנעם טאג יאוועט זיך אין רעדאקציע פון „מארגענשטערן" א מיטעל-יעהריגער מאן — א מענש, וואס האט, ווייזט אויס, א סך געליטען — און הייסט זיך ווייזען דעם שרייבער פון ראמאן „דער ניפט פון ליבע", אדער פערטשארעט און צופלאכטען".

— צו וואס — פרעגט מען דעם יודען — דארפט איהר איהם?

ענטפערט דער יוד, אז ער דארף איהם האבען „פעריזענליך".

רופט מען אוויס בילקין, דעם שרייבער פון ראמאן „דער ניפט פון ליבע, אדער פערטשארעט און צופלאכטען". און דער יוד נעמט איהם גלייך [illegible] אריין.

— וואס ווענט דאס — פרעגט ער ביי בילקין — פאר א מינים ראמאנען, וואס איהר שרייבט?

כעפט איהם בילקל אפ מיט א בייזען בליק, און ענטפערט:

— וואס איז דאס אייער דאגה?

זאגט דער יוד צו בילקין, מאכט ער אזוי:

— זאגט מיר נאר פאניע בילק, וואס בייזערט איהר זיך אזוי אויף מיר? ווען דא שטעהען פרעמדע מענשען, וואלטע זיי נאך געקאנט מיינען, אז איך, נישט איהר, האט אומגליקליך געמאכט א מענשען...

קומט שוין בילק אריין רעכט אין כעס, און צושרייט זיך:

— איך האב, זאגט איהר, אומגליקליך געמאכט א מענשען?! איך בעפעהל אייך, איהר זאלט די מינוט זאגען פאר אלעמען אין די אויגען, וועמען איך האב אומגליקליך געמאכט, איהר הערט?.

ענטפערט איהם דער יוד גאנץ געלאסען:

— איהר האט אומגליקליך געמאכט א פאטער פון קינדער, און — שרייט נישט אויף מיר. איכ'ל אייך נאך דא באלט צופאטשען די מאדע אויך. א וועלט איז נישט הפקר...

דערהערט, אז עם האלט ביי פעטש. הויבט שוין בילק אן צו רעדען א ביסעל געלאסענער, און ער פרעגט:

— וועמען, א שטייגער, האב איך דא אזוי אומגליקליך געמאכט? ווי הייסט ער, דער מאן?

— ער הייסט — זאגט דער מאן — מאריץ קאמענעצקי, און איהר קענט איהם גאנץ גוט. מאכט זיך נאר נישט נעפגרט, כ'בעט אייך...

מאריץ קאמענעצקי איז דער נאמען פון דעם „העלד" אין בילקי'ס ראמאן „דער ניפט פון ליבע, אדער פערטשארעט און צופלאכטען". ווי נאר בילק דערהערט דעם דאזיגען נאמען, פערשטעהט ער שוין וועגען וואס דא האנדעלט זיך. ס'איז ביי איהם נישט קיין נייעס, אז לעזער זאל אויף איהם פעראיבעל האבען למאי ער „קריוודעט" דעם אדער יענעם פערשוין אין זיינעם א ראמאן. ס'האט איהם א יודענע אמאל שוין געפאטשט אויך, למאי ער האט אין זיינעם א ראמאן „ערלויבט" עפעס א פאסקודניאק צו פערפיהרען א יונגע יתומה.

— וואס — פרעגט בילק, שוין מיט א נוסחמוטיגען שמייכעל — וואס, זאגט מיר, האב איך איהם אזעלכעס געטון, דעם קאמענעצקין?

— איהר האט איהם — ענטפערט דער יוד — רואינירט, האט איהר איהם. און פרובט זיך נאר דא ביי מיר נישט ארויסדרעהען מיט קיין פוילע תירוצים. ענטפערט מיר אויף מיינע פראגען: מאריץ קאמענעצקי האט א ווייב מיט קינדער, אדער ניין?

בילק שאקעלט מיט'ן קאפ אויף יא.

— און א געטרייער פאטער צו זיינע קינדער איז ער?

— יא.

— און דער ווייב אויף דער הוצאה גיט ער כסדר?

— יא.

— און צרות פון פרנסה האט ער גענוג?

— יא.

— טא פאר-וואס-ושע איז איהם נאך נעקומען איהר זאלט איהם פערפלעכטען אין אנ'אינטריגע מיט א נקבה?

בילק שטיקט זיך מיט געלעכטער. לאכען וויל ער אבער נישט; ס'קאן זיין, אז ער האט מורא. דער יוד, זעהט ער, איז טויט-ערנסט. דערצו ווייזט ער נאך אויס צו זיין פון יענע יודען, וואס קענען טאקע געבען פעטש.

ענטפערט ער איהם, בילק, אזוי:

— וואס פערשטעהט איהר דא נישט? ס'איז דאך א ראמאן, אנ'אויסגעטראכטע זאך. אנ'אינטריגע מוז זיין? עמיצער מוז אין איהר פערפלאכטען ווערען? וואס-ושע ארט אייך, אז קאמענעצקי?...

— עם ארט מיך שוין — ענטפערט דער יוד — נאר א סך — קאמענעצקי איז א יוד א סוחר, אזוי ווי איך, א פערנומענער מענש. איהר דארפט א קרבן? נעהמט א ליידיג-גייער. ס'דרעהען זיך ארום גענוג ליידיג-גייער אין שטאט...

— ס'איז דאך אבער — זאגט בילק — אנ'אויסגעטראכטע זאך; ס'איז דאך א ראמאן!

— איך וויל — שרייט דער יוד — פון קיין זאך נישט וויסען. אויב ס'איז אנ'אויסגעטראכטע זאך, האט דער וועלבער קאמענעצקי נישט געדארפט זיין א מאנופאקטוריסט. ער האט גאנץ שעהן געקאנט זיין א שניידער אדער א שוסטער, א-ער וויסט איך די כאלעריע און וואס פאר אנ'אנדער מין פאך. פארוואס, זאגט מיר, האט איהר גראד אויסגעקליבען מאנופאקטור? און פארוואס, זאגט מיר, האט איהר דאס נעמען גראד איצט, ווען דאס געשעפט ליגט אין דער ערד, ווען מ'ווייסט נישט פון היינט ביז מארגען וואס ס'וועט זיין? וואס, וויל איך וויסען, ווייסט איהר וועגען מאנופאקטור?

— גארנישט — ענטפערט בילק.

— ווייסט איהר וואס פאר אנ'עגמת נפש מ'האט דערביי?

— ניין.

— אויב אזוי — צושרייט זיך שוין דער יוד אויף די סאמע הויכע אקטאוועס — טא פארוואס שרייבט איהר, אז איהר ווייסט נישט פון אייערע הענט און פיס! פאר וואס גיט איהר נישט צו שרייבען דעם ראמאן א מענשען, וואס איז אין דער מאנופאקטור בעקאנט?! איך אליין, ווי איהר זעהט מיך אן, בין א מאנופאקטוריסט, אך און וועה איז מיר. און איך בין אייך נעקומען ווארענען, אז איהר זאלט אונז גופא לאזען צורוה. מיר האבען גענוג צרות אהן אינטריגעס מיט נקבות. און לאמיך אייך זאגען, פאניע בילק, אז אויב איהר'ט נאכאמאל פערפלעכטען אונזערם א יודען אין אזא מין אינטריגע, וועל איך אייך צופראסקען די פאסקודנע מארדע אייערע, איהר הערט?!

בילק פערזיכערט איהם, אז ער הערט.

— און איהר קאנט זאגט ער צו איהם — זיין גאנץ זיכער, אז קיין מאנופאקטוריסטען וועלען מעהר נישט ליידען אין מיינע ראמאנען, אדיע!

ער וויל אוועקגעהן. לאזט איהם נישט דער יוד.

— וואס — פרעגט ער איהם — איילט זיהר זיך? איך האב נאך — זאגט ער — עפעס צו פרעגען. איך וויל אייך — זאגט ער — בעטען, איהר זאלט מיר זאגען ווי אזוי דער ראמאן וועט זיך ענדיגען. כ'האב זיך וועגען דעם געוועט מיט מיינע א פריינד. איך זאג, אז קאמענעצקי וועט אנטלויפען מיט דער נקבה. מיין פריינד זאגט, אז ער'ט צוריקגעהן צו זיין ווייב, א יא, איך בין גערעכט?

אבער אויף דעם האט איהם שוין בילק נישט געענטפערט. ער איז אוועק און פערשלאסען זיך אין זיין צימער.

פערהאן א סברא, אז בילק האט נאך דעמאלט אליין נישט געוואוסט מיט וואס „די אינטריגע" וועט זיך אויסלאזען.

יוסף מארשאליק.

שדכנות־געשעפטען אין אמעריקע

גאליציאנער, רומענישע, אונגארישע, פוילישע און ליטוואקעס אלס קליענטען

דער געוועזענער שדכן, וועלכער האט אויפ־געגעבען די שדכנות־געשעפטען, דערפאר, וואס ס׳האט איהם די גאנצע צייט געעקעלט דערפון, דערצעהלט מיר, אז עס טרעפט אמאל דאס ווייסע־שקלאפען־הענדלער פרובען כאפען פיש אין דעם מוטנעם וואסער פון די שדכנים־ביורא׳ס, וועלכע זענען אין דער אמת׳ן נישט מעהר ווי א מין מארק פון חתנים און כלות.

דער ווייסע־שקלאפען־הענדלער איז געוועהנ־ליך א געשייטער און דורכגעטריבענער יונג און ער נוצט אויס אלערליי מיטלען אריינצוגארען קרבנות אין זיין נעץ, און עס איז נישט מעהר, ווי נאטירליך, אז ער זאל אמאל פרובען אריינגא־רען א קרבן דורך א שדכן.

קומט ער צוגעהן צום שדכן, שטעלט זיך פאר אלס א בחור, א נ׳אלמן, אדער א געגט׳ער: מאכט די ערשטע איינצאהלונג און הייסט זיך גע־בען דעם אדרעס פון א מיידעל, וועלכע זוכט א חתן.

אויב דער שדכן איז א נ׳ערליכער מענש, איז ער פארזיכטיג אין אזא פאל און גיט נישט באלד דעם אדרעס; ער זאגט, אז דערווייל האט ער נישט קיין פאסיגען שידוך פאר דעם יונגען מאן; ער זאל אריינקומען צו איהם מיט עטליכע טעג שפעטער, און דאס גיט דערווייל דעם שדכן א געלעגענהייט אויסצוגעפינען ווער דער חברה־מאן איז.

אויב אבער דער שדכן איז נישט קיין עהר־ליכער מענש; אויב עס גערט איהם נישט אן, וואס ס׳וועט ווערען פון די ארימע מיידלעך, וועל־כע פערטרויען זיך איהם, גיט ער דעם פערדעכ־טיגען חברה־מאן גלייך א נ׳אדרעס פון א מיידעל, וועלכע זוכט א חתן, און דאן איז שוין פאראן א מעגליכקייט, אז דאס מיידעל זאל אריינפאלען.

ווארים דער הענדלער פון ווייסע שקלאפען ווייסט שוין ווי־אזוי צו פערדרעהען א מיידעל דעם קאפ. ער נעהמט זי אויס, פערשווענדט אויף איהר א סך געלד, מאכט דעם אנשטעל פון א רייכען „ביזנעסמאן“ שפילט די ראלע פון דעם „וואהנ־זיניג פערליבטען“, און דאן איז שוין דאס מיידעל נישט ווייט פון דעם גליטשיגען וועג...

צו דעם געוועזענעם שדכן, וועלכער האט מיר געגעבען געוויסע מאטעריאלען, וואס איך נוץ דא אויס, איז איינמאל אויך געקומען אזא חברה־מאן. ער האט דערצעהלט א געשיכטע, אז ער שטעהט אין האטעל „קאמאדאר“ און אליין איז ער פון באלטימאר; ער זוכט א כלה, עפעס א פיין מיידעל פון א שעהנער משפחה; כאר קיין נדן קלערט ער נישט. יחוס — דאס איז ביי איהם דער עיקר.

דאס פנים פון דעם חברה־מאן איז דעם שדכן נישט זעהר שטארק געפעלען, האט ער איהם גע־זאגט, אז איידער ער קען איהם קען ער איהם קיין אדרעס פון קיין מיידעל נישט געבען; ער זאל קומען מיט א פאר טאג שפעטער.

דעם זיבען טאג האט דער שדכן אנגעקלונ־גען דורכ׳ן טעלעפאן צו דעם קאמאדאר־האטעל און עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז א פערשוין מיט אזא נאמען איז דארטען גאר קיינמאל נישט איינגעשטאנען. עס האט זיך אין אלגעמיין ארויס־געוויזען, אז דער חברה־מאן איז זעהר א פערדעכ־טיגער פערשוין...

און דער חברה־מאן האט געהאלטען אין איין טעלעפאנירען און אלץ געבעטען, מען זאל איהם געבען דעם אדרעס פון א מיידעל, וואס זוכט א חתן...

— און ס׳איז ביי מיר גאר קיין צווייפעל נישט, — זאגט מיר דער געוועזענער שדכן, — אז דאס איז געווען א פרויען־הענדלער. איך האב דאס פעסטגעשטעלט און איך האב שוין זאגאר געהאט צוגעגרייט א פאליסמאן, מען זאל איהם ארעסטירען ווען ער וועט ווידער קומען צו מיר. אבער יענער האט, קענטיג, דערשמעקט ביי וואס ס׳האלט, און ער איז נישט געקומען.

אבער נישט אלע שדכנים זענען פארזיכטיג אין אזא פאל. און ווער ווייסט וויפיל קרבנות עס זענען שוין אריינגעפאלען!..

* * *

די פראגע וועגען לאנדסמאנשאפט איז זעהר א וויכטיגע ביים זוכען א פאסיגען שידוך. אייניגע ווילען, אז די „בעשערטע“, אדער דער „בעשער־טער“ זאל דוקא זיין א לאנדספרוי, אדער א לאנדסמאן, און אנדערע האבען דערביי דוקא פערקעהרטע השגות און פערלאנגען.

א גאליציאנער מיידעל וויל אמאל דוקא א רוסישען, און א רוסישער וויל אמאל דוקא א ליט־וואטשקע...

דאס טרעפט אבער זעלטען. מעהרסטענטיילס וויל מען דוקא נישט פערפרעמדט ווערען.

א נ׳אויסנאהם אין דעם זענען די אינגאריש־יודישע פרויען און מיידלעך, וועלכע קומען צום שדכן זוכען א „בעשערטען“. זיי זאגען בפירוש אן דעם שדכן, אז ער קען צושיקען צו זיי ווע־מען ער וויל — א ליטוואק, א רוסישען, אדער אפילו א גאליציאנער, נאר נישט קיין אונגארישען...

— און דער שכל דערפון, — ערקלערט מיר דער שדכן, — איז א פשוט׳ער: די אונגארישע פרויען זאגען, אז די אונגארישע מאנסבילען זע־נען פויל און ווילען נישט ארבייטען. אזוי גלוי־בען זיי, און דערפאר ווילען זיי נישט חתונה האבען מיט קיין לאנדסמאן, וואס קומט פון אונגארן...

ביי א סך מענשען איז דער איינדרוק, אז די, וואס קומען צום שדכן זוכען חתנים אדער כלות, זענען אלע יונגע.

עס איז אבער נישט אזוי. עס קומען צום שדכן יונגע מיידלעך פון אכטצעהן־צוואנציג יאהר און עס קומען אויך צו איהם מענשען פון זעכציג־זיבעציג יאהר.

אט איז א פאל, וואס איז זעהר כאראקטע־ריסטיש:

צו דעם געוועזענעם שדכן האט מען אמאל אנטעלעפאנירט:

— ווער רעדט דאס?

— דאס איז מיסטער אזוי און אזוי. איך האב אין דער און דער צייטונג געזעהן אייער אנאנס און איך וויל, אז איהר זאלט שוין קומען צו מיר. איך שטעה איין אין ליבבי׳ס האטעל.

— צו אייך קען איך נישט קומען, — האט געענטפערט דער שדכן, — קומט איהר צו מיר.

— און איך קען אבער צו אייך נישט קומען, — האט געענטפערט די אומבעקאנטע שטימע דורכ׳ן טעלעפאן, — איך בין דא א פרעמדער. איך קום אזש פון טעקסאס. פאלגט מיך און קומט צו מיר. עס וועט זיך אייך לוינען.

דער שדכן האט געוואוינט ווייט, אבער פרנסה האט ער געדארפט, איז ער צוגעפאהרען אין ליבבי׳ס האטעל.

אריינגעקומען אין דעם צימער, וואו דער גאסט פון טעקסאס איז איינגעשטאנען, האט דער שדכן פאר זיך דערזעהן א מאן אין די יאהרען. יענער האט זיך פאר איהם פארגעשטעלט און גלייך געזאגט, אז ער איז שוין אלט ניין־און־זעכציג יאהר.

נישט געפונען פאר נויטיג צו לייקענען זיי־נע יאהרען.

און גלייך צוגעגאנגען צום פונקט:

ער איז א נ׳אלמן. דאס ווייב איז ביי איהם געשטארבען מיט א דריי יאהר צוריק. אלע קינ־דער זיינע זענען שוין אויסגעגעבען. ער האט איי־ניקלעך זעהר געראטענע. אבער ער קאן דאך נישט לעבען אליין, אהן א באלעבאסטע אין הויז..

עס איז איהם אומעטיג.

וויל ער חתונה האבען.

די פרוי מעג אלט זיין א יאהר זעכציג—צוויי און־זעכציג.

— און פונקט אזא האב איך פאר אייך! — האט דער שדכן געענטפערט.

גראד אין יענער צייט האט זיך דער שדכן געהאט איבערגעשריבען מיט א פרוי פון א יאהר עכציג וועגען א שידוך. די פרוי אבער האט דעם שדכן אויף זיין לעצטען בריף נישט געענט־פערט א לענגערע צייט; און עס האט זיך גראד געמאכט אזוי, אז ווען ער, דער שדכן, איז אין יענעם טאג געקומען אהיים און געהאט בדעה אפ־צורופען אוים׳ן טעלעפאן יענע פרוי, האט ער מיט אמאל דערהערט א קלונג ביי דער טיר, און ווען ער האט די טיר געעפענט, האט ער פאר זיך דער־זעהן יענע פרוי...

— טאקע נאר גאט אליין האט אייך איצט אהער געבראכט, — האט ער געזאגט.

און ער האט איהר גלייך אנגעהויבען שיל־דערען אין וואס פאר א „שמאלץ־גרוב“ זי קען איצט אריינפאלען.

— יא, איהר זענט אפשר גערעכט, — האט די אלטע פרוי זיך גענומען קווענקלען, — אבער — טעקסאס! עס איז אזוי ווייט אהין!...

— וואס ארט דאס אייך, וואס ס׳איז אזוי ווייט? — האט דער שדכן איהר אנגעהויבען איינ־רעדען, — צוליב א מאן פאהרט מען אמאל נישט נאר קיין טעקסאס, נאר מעבר לים... איהר זעהט דאך, אז עס איז א בעשערטע זאך...

נישט פערלירענדיג קיין איבעריגע צייט, איז דער שדכן צוגעפאהרען מיט דער פרוי צו דעם ביזנעסמאן פון טעקסאס. ער האט זיי פארגעשטעלט איינע פאר די אנדערע, און עס איז געווען — דאס וואס מען רופט אן אין די ראמאנען — א ליבע פונ׳ם ערשטען בליק...

מען איז זיך שטארק געפעלען.

— איך האב אבער נישט ליב קיין כאפ־לאפ־געשעפטען — האט דער יוד פון טעקסאס גע־זאגט.

און גלייך נאך דער ערשטער בעגעגעניש האט זיך אנגעהויבען א נ׳„אויסגעהעניש“, פונקט ווי ביי א יונג פערליבטע פארעל.

דער אלטער 69־יעהריגער יוד האט געפיהרט די אלטע 60־יעהריגע יודענע אין טעאטערס און אין קינאס און עס האט געשיינט, אז אלעס געהט שוין אויף א דרך.

צו די אלע גוטע זאכען איז צוגעקומען נאך א גוטע זאך: ביידע, אי דער אלטער, אי די אלטע זענען געווען לאנדסלייט — גאליציאנער.

וואס־זשע דארף מען נאך בעסער?

דער שדכן איז שוין געווען זיכער, אז דאס מאל וועט זיך איהם סוף כל סוף איינגעבען אויס־צופיהרען א שידוך און קריגען שדכנות־געלד פון ביידע צדדים „אזוי ווי גאט האט געבאטען“. א־בער אין מיטען דערינען האט זיך אריינגעמישט א שטערונג.

די אויסגעגעבענע קינדער פון דער אלטער יודענע האבען געזאגט:

„מאמע, אויב ער האט דיך אזוי ליב און ער וויל מיט דיר חתונה האבען, דאן זאל ער שוין, נאך איידער וואס־ווער־ווען איבערשרייבען אויף דיין נאמען נישט ווייניגער ווי פינף טויזענד דאלאר“.

האט די אלטע זיך אנגעכאפט אן דעם פלאן און ארויסגעשטעלט די פארדערונג אלס א בעדינג.

זי איז, א פנים, געווען זיכער, אז דער אלטער וועט דאס איהר נאכגעבען. אבער אויסגעלאזט האט זיך גאר אנדערש.

ווען דער אלטער האט דערהערט וואס די אלטע פערלאנגט פון איהם, האט ער געזאגט, אז מיט אזא פרוי, ביי וועמען געלט איז וויכטיגער ווי ליבע, וויל ער אינגאנצען נישט האבען צו טון...

— איך האב גאר מורא פאר איהר, — האט ער געזאגט, — זי קען מיך נאך פער׳סמ׳ען, כדי צו קריגען מיין ירושה...

און עס איז געווארען אויס...

דער שידוך איז נישט אויסגעפיהרט געווארען. דער אלטער איז אוועקגעפאהרען צוריק קיין טעקסאס און די אלטע איז געבליבען אין ניו יארק און זי שטעהט אין שידוכים נאך ביז היינטיגען טאג...

עס קען זיין, אז איצט, אויב עס וועט זיך איהר טרעפען א פאסיגער שידוך, וועט זי שוין נישט איבערכאפען די מאס און מעהר נישט אנ־ציהען אזוי שטייף דאס שטריקעל, אז עס זאל אויש פלאצען. זי וועט שוין זיין מעהר פארזיכטיג און וועט שוין מעהר נישט ארויסשטעלען אזעלכע גרויסע פארדערונגען.

די פראגע איז נאר צי זי וועט געפינען בעלנים אויף זיך...

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען.

פעטריקאווער 10, טעל. 31-86

ווינטער אן פון 8—$9\frac{1}{2}$ פריה און פון $3\frac{1}{2}$—$4\frac{1}{2}$ נאכמ.

גאלדענע גליקען

(ראמאן)

(34

נישט וועלענדיג פערציהען דעם שמועס, בין איך ארויסגעגאנגען.

אין קארידאר האט מיר א לאקעי געהאלפען זיך אנטון.

איך בין ארונטער פון די טרעפען און פער־לאזט דאס גאסטפריינדליכע הויז פונ׳ם לארד סענגאט.

די געשעהענישען פון דעם אווענד האבען מיר אריינגעבראכט אין אזא צושטאנד, אז איך האב אינגאנצען פערגעסען אין די סכנות, וואס האבען מיר געדראהט.

איך בין שנעל געגאנגען דורך די ליידיגע גאסען, בעמיהענדיג זיך צו ברענגען אין ארדנונג די געדאנקען, און בעטראכטען דעם פלאן פון מיין ווייטערדיגער טעטיגקייט.

איצט איז פאר מיר געווען פולשטענדיג קלאר ווי אזוי איך האב צו בעהאנדלען לאמערספילד׳ן און סענגאט׳ן.

די בעציהונגען מיינע מיט מאריא — האב איך אויך פעסטגעשטעלט — געהען ארויף אויף א נייעם זעהר אנגענעהמען דרך.

מיר האט שוין מעהר נישט בעאומרוהיגט דער געדאנק, צי האלט זי נאך אלץ, אז איך בין שולדיג אין כל׳ערליי פערברעכערישע מיאוס׳ע מעשים.

דער פאקט, וואס זי האט געפונען אין זיך מוט און קראפט צוווארענען מיך געגען מאריס׳ן איז דאך געווען זעהר א גוטער און גליקליכער סימן.

עס האט מיך איצט שטארק פערדראסען, וואס איך האב איהר גארנישט געזאגט וועגען דער געהיימנישפולער רעפעשע, וועלכע האט בלתי ספק געהאט דעם צוועק צו ראטעווען מיר דאס לעבען.

שוין־זשע האט זי עס מיר געשיקט די דאזיגע רעפעשע?

אויב אבער זי האט די רעפעשע געשיקט, טא ווי־אזוי האט זי געקאנט לייקענען איהר אנ־טייל אין דער פער׳סמ׳ונג פון מילפארד׳ן?!

אין משך פון עטליכע מינוט האב איך זיך אומזיסט געבראכען דעם קאפ איבער דער רעטע־ניש, און דערנאך האט זיך מיין געדאנק אריבער־געטראגען אויפ׳ן מיסטער הענרי טריינאט.

ווי קורץ ס׳איז נישט געווען אונזער שמועס, האט ער דאך מיר מעהר־ווייניגער געגעבען אנ־אנצוהערעניש וועגען דער פערגאנגענהייט פון דעם ריכטיגען סאלאמאן נאטאן.

סאן לוקא!

אלזא דארט האט מען געדארפט צו זוכען די לעזונג פון דער רעטעניש.

זעהר ווייניג גוטע זאכען האב איך בשעת געהערט וועגען דעם דאזיגען פערשאלטענעם מקום.

א גרויסער שאך, וואס, בעת מיין ארומבלאנ־קען זיך איבער דרום־אמעריקא, בין איך קיין איין מאל נישט געווען אין דער דאזיגער שטאט.

דאס אלץ, וואס איך האב געהערט וועגען סאן לוקא איז געווען דאס, אז די שטאט האט זיך אין משך פון צוויי יאהר געפונען אין די הענט פון דעם פערביסענעם באנדיט, איגנאציא פראדא.

די דארטיגע איינוואוינער האבען נישט גע־קאנט פערטראגען די גזל׳נישע ארדנונג, וואס ער האט איינגעפיהרט, האבען זיי איהם אראפגעווארפען, פערברענט זיין פאלאץ, און אויף זיין ארט אויסגעקליבען א נ׳אנדער פרעזידענט — אזא, וואס האט זיך מעהר צוגעפאסט צו זייער געשמאק.

עס קאן גרייליך זיין, אז דער נאטאן האט געהאט א שייכות מיט׳ן באנדיט פראדא, און עס איז אינדער׳אמת׳ען אזוי געווען, איז דאך ממילא געווען פערשטענדליך דער שטארקער חשק פון נוארעס׳ן מיט זיינע קאמפאניאנען צו אפרעכענען זיך פאר די פערגאנגענע מעשים התעועים.

דאס דערמאהנען זיך וועגען דעם האט מיך געצוואונגען צו דערמאהנען זיך וועגען דער גע־פאהר, וואס האט מיר גופא געדראהט.

איך האב זיך אפגעשטעלט און ארומגעקוקט אין אלע זייטען.

עס איז געווען זעהר אומפארזיכטיג פון מיין זייט צו געהן אליין אהיים אין אזא שפעטער שעה.

וואס, א שטייגער, קאן מיט מיר פאסירען, אז מען שפיאנירט מיר נאך, און מען לויערט אויף מיין נשמה פון ערגיץ א בעהעלטעניש?)!

אינסטינקטיוו בין איך ארונטער פון טראָ־טואר און בין אוועק מיט׳ן מיטען גאס.

איך בין דאן געווען אויף א שמאלער לייזיגע־גאס, לע׳ם דעם שפיטאל פונ׳ם הייליגען געארג — אזא ארט. וואס איז זעהר בעקוועם צו מאכען ביי דער נאכט אנפאלען.

נאך דעם, ווי איך האב פארזיכטיג און גענוי בעטראכט די גאס האב איך זיך בערוהיגט.

ס׳איז נישט געווען צו בעמערקען קיין סימן פון נאכשפיאנירען, אדער טשאטעווען אויף מיר פון א בעהעלטעניש ערגיץ.

ארומקוקענדיג זיך אין די זייטען האב איך זיך געלאזט שנעלער געהן, כדי גיכער אנצוקומען צו דעם נאהענטסטען רוג פון הייד־פארק.

דארט, ווייניגסטענס, האב איך גע אוסט וועל איך נישט זיין אליין.

מיט דערלייכטערונג האב איך דערזעהן אין רוג דעם דיושורירענדען פאליסמע, און פינף־זעקס מאקסובקעס, וואס האבען געווארט אויף פערשפעטיגטע פאסאזשירען.

דערפיהלענדיג זיך אויסער דער געפאהר בין איך אריבער די גאס, און זיך געלאזט געהן צו „מיין“ הויז.

ביז צו דעם הויז איז מיר אויסגעקומען דורכ־צוגעהן א שטח פון א נ׳ערך הונדערט שריט.

א דריי פערטעל וועג האב איך שוין כמעט געהאט אדורכגעמאכט, ערשט —

פלוצים איז געשעהן דאס, אויף וואס איך האב זיך שוין, אייגענטליך, פון פריהער געריכט.

פון א טונקעלען ווינקעל האט זיך שטיל אר־רויסגעשליכט א מענשליכער פיגור, און א שפרונג געטון אויף מיר, ווי א פאנטערע.

אין דערזעלבער רגע האב איך זיך א ווארף געטון אין דער זייט, און דערפיהלט א מאראינען קלאפ אין פלייצע:

פאר די אויגען האט מיר א גלאנץ געטאן א בלישטשענדיגער קלינגעל.... דער קאלטער שטאל האט זיך אריינגעשטאכען אין מיין לאפעטקע און א גליטש געטון זיך אונטען.

איך האב דערשפירט א שרעקליכען ווערטאג...

(פארטזעצונג קומט)

ראַײַניס אין ארץ־ישראל

(ענדע פון 3־טע זייט).

אײדער דייטש. איך מיין אָבער, אַז איך בעהערשט דער וועלכער נעפיהל ווי אונז לעטען, וועַן איהר רעדט רוסיש. איהר דערמאָהנט זיך, אַז רוסיש האָט מען אונז אויפגעדריקט, אויפגעצוואונגען צו רעדען, און דעריבער רעדען מיר רוסיש נאָר אין אויסנאַהמס־פאַלען. דער עולם דריקט אוים זיין הסכמה, און י. ראַיניס ועצט פאָר זיין רעדע. ער רעדט שטיל, אין אָנהויב אַביסעל ציטערדיג, וואָס ווייטער ווערט ער אַלץ קרעפטיגער, צופלאַמט זיך און מען פערגעסט, אַז עס רעדט אַני־אַלטער סאָציאַליסט. יונג און פייערדיג איז זיין רעדע:

— עס איז פאָר מיר אַ בעזונדערע שמחה אַנטיילצונעהמען אין דער פייערונג פון דער סאָציאַליסטישער פאַרטיי אין ארץ־ישראל. נעהמט אָן די ברודער־ברכה פון די לעטישע אַרבייטער און פון דער לעטישער סאָציאַל־דעמאָקראַטישער פּאַרטיי... קומענדיג אין לאַנד האָב איך מיטגעבראַכט פיל בעגריפען, וועלכע האָבען זיך אין משך פון מיין קורצען זיין אין לאַנד אַרויסגעוויזען אַלס אומ־בעגרינדעטע, אַלס פאַלשע, און לעטלאַנד פערשפּרייט דער „בונד״ די מיינונג, אַז דער ציוניזם איז אַ בירגערליכער אידעאַל, וועלכער פערפיהרט אויך קליינע טיילען פון אַרבייטער, און אַז אין ארץ־ישראל איז נישטאָ קיין שטאַרקע סאָציאַליסטישע פאַרטיי. דאָ האָב איך זיך שוין בעוויזען צו איבערצייגען, אַז די אַלע דערקלערונגען מכח ארץ־ישראל זענען פאַלש. דער איצטיגער אַרבייטער איז דער אמת׳ער טרעגער פון ציוניסטישען אידעאַל און אָהן דעם יודישען אַרבייטער, וואָלט דער ציוניזם נישט געקענט זיין דאָס, וואָס ער איז... דער סאָציאַליזם איז אַלגעמיין ברענגט די אייזערנע ראַמען, וועלכע מענשען האָבען געשאַפען. אין אַ לאַנד אָהן אַ שטאַט־בּאַוים, אָהן מלוכה־געזעצען האָט איהר געשאַפען אַ פעלזען־פעסטע אָרגאַניזאַציע. איהר האָט געשאַפען אינסטיטוציעס און אונטערנעהמונגע און איהר זעצט פאָר ווייטער אייער אַרבייט. נעהמט אָן מיין ברידערליכע ברכה, זאָל נישט אויסגעלאָשען ווערען דער הייליגער פייער אין האַרצען פון יודישען אַרבייטער אין ארץ־ישראל!

בעגייסטערט איז די שטימונג, אַלע שטעהען אויף די פים און עס קלינגט הילכיג דער אינטערנאַציאָנאַל.

י. ראַיניס און ליפשיץ בעזוכען אין בעגלייטונג פון ל. יפה (פון קרן־היסוד) דעם עמק. עס איז צייט פון מלקוש, די ברכה־רעגען פאַלט איצט בשפע און דער עמק וואַרט אויף אַ גוטען זאַטען יאָהר.

בן־החולות.

יורידישע עצות

אין דער הײַגער אָפּטיילונג גיט די רע־דאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט״ ענטפערען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווע־רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **קופאָן**
> יורידישע אָפּטיילונג
> פון „נייעם פאָלקסבלאַט״.
>
> בײַם דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט פּראַגענגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופאָן, וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.

9208. CH. פון פיעטריקאָווער 88.

בכדי צוליב קורצזיכטיגקייט אײנגאַנצען בע־פרייט צו ווערען פון מיליטער־דינסט לויט דער קאַטעגאָריע E, מוז אומבעדינגט פעהלען נישט וועניגער, ווי 8 דיאָפטער.

ביי 5 דיאָפּטער ווערט מען קוואַליפיצירט צו דער קאַט. A און אויב מען איז אַן אינטעליגענט אָדער פאַכמאַן, קאָן מען נאָך אפילו אַריינגעצוי־גען ווערען אין אַקטיווען דינסט.

אין געגענפאַל ווערט מען געוועהנליך פער־רעכענט אין נאַדקאָנטינגענט.

9209 אַ פּעראינטערעסירטער לעזער:

נישט ריכטיג איז די ערטיילטע אייך אינ־פאָרמאַציע, אַז דאָס האַנדלען מיט מאָנאָפּאָל־בראָנפען איז נישט קיין פערברעכען.

מעגליך, אַז דאָס בעטרעפענדע געריכט האָט עס נישט אָנערקענט פאַר קיין ריין סקאַרבאָווען פערברעכען, נאָר אַן אַדמיניסטראַטיווער פערברעכען איז עס אָבער זיכער.

9210 סאָלניק:

9211 אַ טרייער לעזער פון זגוואַדזקאַ 19:

וועגען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פער־שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—4 נאָכמ. מיטברענגענדיג די צייטונג.

9212 ש. נ.

איהר דאַרפט דעם הויזוווירט נישט געבען קיין איין גראָשען „אָפּטרעט־געלד״.

קוים האָט איהר געוואונען אין דער דירה אין מאָמענט ווען דער פאָטער איז געשטאָרבען, געהט צו אייך דאָס לאָקאַטאָרען־רעכט אויף דער וועלכער דירה אויטאָמאַטיש איבער.

„טאָז״ געזעלשאַפט צו פערהיטען דאָס געזונ פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען —אָפּטיילונג אין לאָדז, אַנדזשעיאַ 1—

קאָמוניקאַט.

מיטוואָך, דעם 5־טען יוני 8 אין אָוונט קומט פאָר אין לאָק. פון „טאָז״ אַנדזשעיאַ 1 אַן אויסערארדענטליכע

אַלגעמיינע פערזאַמלונג

פון „טאָז״־מיטגלידער. טאָג־אָרדנונג: 1) דער צוזאַמענפאָהר „טאָז״־דעלעגאַטען אין וואַרשאַ, 2) וואַהלען פון דעלעגאַטען.

בעמערקונג: פאַלס עס וועלען נישט קומען אויף די פערזאַמ־ די נויטיגע צאָהל מיטגלידער, וועט די פערזאַמלונג פאָרקומען 9 אין אָוונט און וועט זיין גילטיג ביי יעדער צאָהל מיטגלידער.

קלוב פון יודישען פרויען פערבאַנד „וויזאָ״ לאָדז, אַל. קאָשטשושקי 1

היינט, מיטוואָך פינקטליך 8.30 אָוונט וועט אויפ׳ן וועכענטלי־ טעע־אָוונט האַלטען אַ רעפעראַט

ד״ר ה. אַרמיאַ

אַ. ד. ט.: „איינדריקען פון דער רייזע איבער פאַלעסטינ

איינטריט פאַר שילערינס און אַריינגעפיהרטע געסט פריי.

אויפפאָדערונג!

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אויפפאָדערו אין „נייעם פאָלקסבלאַט״ דעם 19־טען מאַי ד. פאָדער איך אויף דעם ה׳ ציגאַמאַן (בעני דיקטאַ 36), אַז ער זאָל מיר צושטעלען אין מ פון 3 טאָג די בלומרשטע פאַלשע וועקסלען מי אין געגענפאַל, וועל איך די זאַך איבע געבען דער פּראָקוראַטור.

מיט אכטונג 7407

משה איילענבערג, בענעדיקטאַ

Dr. med. ALBERT GOTLIB

פיעטריקאָווער 26, טעל. 50־77.

אַקושער און ספּעציאַליסט פון פרויען־קראַנ

נעהמט אָן פון 4 ביז 7 אָוונט.

Dr. med. J. LUBICZ

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46

קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער. איינענע פּראַצאָווניע פון זעטליכע ערטאָפּעדי אַפּאַראַטען, ווי: הקלאַדקעס אויף פּלאַטפוסען, קונ ליכע פים, גאָרמעטען א. ז. וו.

נעהמט אָן פון 5—7 אין אָוונט.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספּעציאַליסט פאַר הויט־, האָר און ווענעריש קראַנקה ... – שאַנקער, ליטשע אונ־ראַק, רענטגען־שטראַהלען קוואַרץ־ליכט, עלעקטרא־טעראַפּיע.

נעהמט אָן פון 6 ביז 9 אין אָוונט.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנ

קאָנסטאַנטינער 9, טעל. 27-81.

אָפּערירט טעגליך פון 12—2 און פון 5—7. נעהמט אויך אין לעטשניצע, נאַרוטשער 17 פון 10—11 און פון 8—

א קוואַליפיצירטע
פערקויפערין
אין אַ פרוכטען־געשעפט, ווערט פון זאָפאָרט געזוכט. — צו ערפאַהרען ציגעל־גאַס 15, פראָנט, ביי לאַסקי.

אַ פעהיגער
יונגערמאַן
פון 18 יאָהר, מיט בילדונג, בעקאַנט אין דער גאַלאַנטעריע־בראַנזשע, זוכט אַ פּאָסטען בײַ וואָס ס׳זאָל נישט זיין, געגען אַ קליינעם געהאַלט. גוטע רעקאָמענדאַציעס. אָפּערטען אונטער „פעהיג״.

אַ ביער־שענק
אין אַ גוטען פונקט, איינגעריכטעט מיט מיטאָגען אַרויסצוגעבען, איז צו פערפאַכטען. צו ערפאַהרען ווסכאָדניאַ 54, אין פאַר־בען־געשעפט. 7390

אַ ביער־שענק
צו פערמיטען.
צו ערפאַהרען אַלעק־סאַנדריסקאַ 32 (מרדכי גבאי׳ס גאַס), אין פריזיער־געשעפט. 7405

אַ צימער
וואוינונג מיט קיכען־בענוצונג פון זאָפאָרט צו פערמיטען. ערפאַהרען אין אַדמין. סוב „B“.

אַ גוט איינגעפיהרט
געשעפט
דעטייל־ און ענגראָ־פער־קויף, צוליב אָבּרייזע, צו פערקויפען. צו ערפאַהרען אין אַדמינ.

אַ צימער
צו פערמיטען אויף נאָוואָ־מיעסקאַ ביים פרייהייטס־פלאַץ. צו ערפאַהרען קאָנ־סטאַנטינער 25, אין וואַ־ליסקע־געוועלב. 7401

אַ גרויסע
שאַפע
וואוינונגסשאַפע אַ גאַראַזש פון זאָפאָרט צו פער־מיטען זשעראָמ־סקיעגאָ 43. צו ער־פאַהרען ביים ווירט. —

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאָלאָג־אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעהמט אָן פון 6—8 אָוונד.

אַ לאַנגיעהריג
גוט־איינגעפיהרט
פריזיער־געשעפט
אין צענטרום שטאָט, איז פרייזוווירדיג צו פער־קויפען. אָפערטען אונ־טער „A. G.״ אין אַדמ.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al Kościuszki 27
tel. 51-78,
הויט־ און ווענערישע קראַנקהייטען, רענטגען און ליכטהייל־אינסט. נעהמט אָן פון 4—7 אין אָוונט.

Zagubione weksle 1) na zł. 200, pł. 1/6 1929 r. wyst. Hersz Goldsztajn, Głowno k. Łowicza, 2) na zł. 200 pł. 7/6 1929, wyst. Zelig Wajnman, Łódź, Wolborska 3, na zlec. Josek i Chajem Ajchler, Stary Rynek 6, Weksle unieważniam. Zwrócić do Arona Kłajna Nowomiejska 4. 7395

Dr. med.
H. LAJCHTER
צאָהן־כירורג
דריזען־, קיז־, גומען־ און צאָנג־קראַנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po pol. 4604

לעדע גוטע און אַרבייטסזאַמע ווירט־טין זאָרגט פאַר אַ מוסטערהאַפטע ריינקייט פון טעפלעך, פאַנען און אַל־געמיין פון גאַנצען קוכען־געשיר. אַלער־ערשטענס צוליב היגיענישע טעמים און דערנאָך – צוליב עסטעטישע.

ס׳איז נישט אַזוי לייכט צו דערהאַלטען שטענדיג אַלעס אין שטאַנד פון מוסטער־האַפטער ריינקייט. נאָר מיט דער הילף פון ווים קען מען דאָס אַדורכפיהרען.

צוערשט ווייקען אין אַ מינוט דעם גע־העריגען געגענשטאַנד אין הייס וואַסער, רייבען דעם געגענשטאַנד מיט אַ פייכט שמאַטקעלע בעשאָטען מיט אַ ביסעל ווים, און דערנאָך דערפיהרען ביז אַ גלאַנץ מיט אַ ווייך שמאַטקעלע.

דער פושקע־סיסטעם פון ווים איז זעהר פראַקטיש, און דער מעטאַלענער באָדען פערזיכערט פון אַריינגעצען וואַסער אין דער פושקע.

VIM

ווים פערקויפט זיך אין קליינע פעקלעך, ווי אויך אין גינסטיגע פושקעס.

V/Pus—66

אַלע סוחרים מוזען וויסען,
אַז דאָס בעסטע מיטעל געגען ביזוויליגע באַנקראָטניקעס, איז צו ווענדען זיך אין די ניי־ערעפענטע סאַנדראָווע ביוראָ
„ווערטאַס״ זשגאָווסקאַ 12
(געוועזענער מאַרק)
פּראָס־לאָקאַל, וואו אַלע חובות־ענינים ווערען שטרענג געזיכערט און גאַראַנטירט. 7411

ס׳איז געפונען געוואָרען
אַ פּראָטעסט
אויף 300 זל. אויסשטעלער מ. זילבערשטיין, אָרדרע נ. גאַנצאַרסקי. — אָפּצונעהמען געגען אַנאָנס־קאָסטען אין אַדמ. פון דער צייטונג. 7396

אַנאָנסען־פרייז: פאַר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ „ 4 „
פאַר אַ מילימעטער־שורה: נאָכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ —18 „ „ „ „ 8 „
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס־פרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל. פאַר׳ן אינהאַלט און טערמין פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך. די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בײַטאָג און בײַנאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 21;
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.